

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİ

P O L I S A K A D E M İ Y A S I

Fakültə: “QİYABİ”

Kafedra: “DİO-nun inzibati fəaliyyəti”

Fənn: “DİO-nun inzibati fəaliyyəti”

M Ü H A Z İ R Ə

MÖVZUN[№] 5: “Azərbaycan Respublikası DİN-in, şəhər(rayon) polis orqanlarının təyinatı, hüquqi vəziyyəti və işinin təşkili.”
(ali təhsilli dinləyicilər üçün)

Tərtib etdi:

“DİO-nun inzibati fəaliyyəti”
kafedrasının rəisi, polis polkovniki
V.G.Abişov

Mühazirəyə əlavə və dəyişiklər etmişdir:
kafedranın müəllimi,
polis polkovnik-
leytenantı, h.ü.f.d.
Ş.T.Şükürov

Mühazirəyə edilmiş əlavə və dəyişiklər kafedra iclasında müzakirə olunmuş
və təsdiq edilmişdir.

Protokol № _____, «_____» 2020-ci il

Bakı - 2020

MÖVZU № 5: “Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin, şəhər(rayon) polis orqanlarının təyinatı, hüquqi vəziyyəti və işinin təşkili.”

P L A N:

Giriş:

1. Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin funksiyaları, strukturu və səlahiyyətləri.
2. Azərbaycan Respublikası DİN-yi Kollegiyasının işinin təşkili və DİN-də naziryanı əməliyyat müşavirələrinin təyinatı və keçirilməsi.
3. Şəhər, rayon polis orqanlarının təyinatı, hüquqi vəziyyəti və işinin təşkili.”

Nəticə:

Ə D Ə B İ Y Y A T:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası (12 noyabr 1995-ci il).
2. Polis haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (28 oktyabr 1999-cu il).
3. Daxili qoşunların statusu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. (8 fevral 1994-cü il)
4. Azərbaycan Respublikası DİN-in Əsasnaməsinin və strukturunun təsdiq edilməsi haqqında AR Prezidentinin Fərmanı (30 iyun 2001-ci il).
5. Şəhər (rayon), nəqliyyatda polis orqanları haqqında Əsasnamə; Şəhər, rayon, nəqliyyatda polis orqanlarının işinin təşkili haqqında Təlimat; Şəhər, rayon, nəqliyyatda polis orqanlarının rəhbərliyi arasında nümunəvi vəzifə bölgüsü (DİN, 13.VII.2009-cu il, № 390).
6. www.mia.gov.az. Daxili İşlər Nazirliyinin kollegiyası. Daxili İşlər Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatı. 27.01.2016
7. AR DİN-in beynəlxalq əməkdaşlığının inkişaf Konsepsiyası (DİN, 20.VIII.2007-ci il, № 445).
8. 2008-2010-cu illərdə AR DİN-in beynəlxalq əməkdaşlığının inkişaf Konsepsiyasının həyata keçirilməsinə dair Proqram (DİN, 07.XII.2007-ci il, № 665).
9. “2013-cü ildə cinayətkarlıqla mübarizənin, ictimai qaydanın qorunmasının və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsinin yekunlarına və qarşıda duran vəzifələri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin Kollegiyasının 29 yanvar 2014-ci il tarixli KQ-1nömrəli qərarı (DİN-in 29.01.2014 tarixli №81-201-14 nömrəli əmri).
10. «Şəhər, rayon, polis orqanlarında vətəndaşların müraciətlərinə baxılması və qəbulu işinin vəziyyətinə dair» Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin Kollegiyasının 29 noyabr 2013-cü il tarixli KQ-5\1 n-li qərarı.
11. AR.DİN- in 05.04. 2003-cü il tarixli 138 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyində naziryanı əməliyyat müşavirələrinin keçirilməsi qaydaları”
12. AR.DİN- in 05.04. 2003-cü il tarixli 138 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş AR.DİN Kollegiyası haqqında Əsasnamə.

- 13.AR.DİN- in Əsasnaməsinin və strukturunun elan edilməsi barədə DİN-in 06.07.2001-ci il tarixli 270 n-li əmri.
- 14.Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin xarici dövlətlərdə və beynəlxalq təşkilatlarda nümayəndələri haqqında DİN-in 21.01.20009-ci il tarixli əmri ilə təsdiq edilmiş Əsasnamə.
- 15.Azərbaycan Respublikası daxili işlər nazirinin müşavirələri haqqında Əsasnamə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin 13.09.2012-ci il tarixli Q47-001-12 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir.
- 16.Azərbaycan Respublikası daxili işlər nazirinin hərbi məsələlər üzrə köməkçisi xidməti haqqında Əsasnamə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin 13.09.2012-ci il tarixli Q47-001-12 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir.
- 17.Azərbaycan Respublikası daxili işlər nazirinin köməkçiləri haqqında Əsasnamə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin 13.09.2012-ci il tarixli Q47-001-12 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir.
- 18.V.Abişov, A.İsmayılov, H.Eyvazov. DİO-nun inzibati fəaliyyəti. Ümumi hissə. 100 suala 100 cavab. Dərs vəsaiti. Qanun, 2005.
- 19.V.Abişov, H.Eyvazov. DİO-nun inzibati fəaliyyəti. Ümumi hissə. Sxemlərdə. Dərs vəsaiti. Bakı-Qanun-2006.
- 20.V.Abişov, H.Eyvazov. Daxili işlər orqanlarının inzibati fəaliyyəti. Ümumi hissə. Dərslik. Bakı, "Qanun" 2008, 728 səh.
- 21.V.Abişov, H.Eyvazov. Daxili işlər orqanlarının inzibati fəaliyyəti. Ümumi hissə. Qısa kurs. Dərs vəsaiti. Bakı, "Qanun" 2008, 296 səh.
- 22.Tədris proqramı. Daxili işlər orqanlarının inzibati fəaliyyəti. Ümumi hissə. Bakı, "Qanun" 2017.
- 23.Конспект лекций. «Административная деятельность полиции». Краснодарский Университет МВД России , Под ред С.Н. Ершова.2013 год.

GİRİŞ

Azərbaycan Respublikasında digər sahələrdə olduğu kimi Daxili İşlər Nazirliyində, polis orqanlarında böyük islahatlar keçirilir. “Polis haqqında” və “Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarının qəbul edilməsi DİN-in normativ aktlarının yenidən işlənməsini tələb etdi. Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Əsasnaməsinin və strukturunun təsdiq edilməsi haqqında 30 iyun 2001-ci il tarixli Respublika Prezidentinin Fərmanı hüquqi islahatların bariz nümunələrindən biridir. Göstərilənlərin əsasında həm də şəhər, rayon polis orqanlarının fəaliyyətini tənzimləyən əsasnamələr qüvvəyə mindi.

İctimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, cinayətlərin qarşısının alınması və açılması sahəsində qanunvericilikdə müəyyən edilmiş səlahiyyətləri həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı olan Daxili İşlər Nazirliyinin və onun şəhər, rayon polis orqanlarının hüquqi vəziyyəti, funksiya və vəzifələri, sistemi və quruluşu, hüquqları və fəaliyyətinin təşkili barədə Siz bu mövzu vasitəsi ilə hüquqi biliklər əldə edəcəksiniz.

2016-ci ilin yanvarın 26-da Daxili İşlər Nazirliyinin yeni istifadəyə verilmiş konfrans zalında 2015-ci ildə cinayətkarlıqla mübarizənin, ictimai qaydanın qorunmasının və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsinin yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş geniş Kollegiya iclası keçirilib.

İclası giriş sözü ilə açan daxili işlər naziri, general-polkovnik Ramil Usubov bildirib ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyevin çoxşaxəli uğurlu fəaliyyətinin məntiqi nəticəsi olan dayanıqlı inkişaf modeli dünyani büรümüş maliyyə-iqtisadi böhrana, mürəkkəb qlobal vəziyyətlərə baxmayaraq, 2015-ci ildə də ölkəmizin tərəqqisini, enerji dövləti kimi öz həlledici mövqeyini qoruyub saxlamasını, əhalinin sosial müdafiəsini, daxili sabitliyin və ictimai asayışın etibarlı müdafiəsini təmin edib.

Qeyd olunub ki, cənab Prezidentin fərman, sərəncam və tapşırıqları, qarşıya qoyduğu vəzifələr rəhbər tutularaq, vətəndaşların və dövlətin qanuni mənafelərinin cinayətkar qəsdlərdən qorunması sahəsində tədbirlər digər hüquq mühafizə, həmçinin təhlükəsizlik orqanları ilə birgə daha məqsədyönlü davam etdirilib, kriminogen durum bütövlükdə nəzarətdə saxlanılıb. Respublikamız əhalinin hər 100 min nəfərinə düşən cinayətlərin sayının azlığına görə ötən il də MDB və Avropa məkanında öncüл mövqedə olub.

Daxili işlər naziri şəxsi heyət adından Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandani cənab İlham Əliyevi əmin edib ki, əməkdaşlar və hərbi qulluqçular bundan sonra da bütün qüvvələrini ölkədə ictimai asayışın yüksək səviyyədə qorunmasına səfərbər edəcək, insan hüquq və azadlıqlarının, vətəndaşların qanuni mənafelərinin təmin edilməsi işini 2016-ci ildə də böyük məsuliyyət hissi ilə yerinə yetirəcəklər.

Mühazirənin **birinci sualında** Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin funksiya və vəzifələri, sistemi və quruluşu barəsində ətraflı olaraq Sizin diqqətinizə məlumatları çatdıracağımız.

Mühazirənin **ikinci sualında** DİN fəaliyyətinin təşkili, Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər nazirinin səlahiyyətləri, AR DİN sistemində vəzifəli

Şəxslərin təyin, azad etmə və rütbə vermə səlahiyyətləri üzrə nomenklaturası barədə ətraflı biliklər əldə edəcəksiniz..

Mühazirənin **üçüncü sualında** Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi Kollegiyası və naziryani əməliyyat müşavirələrinin təyinatı barəsində ətraflı olaraq diqqətinizə çatdırılacaq.

“Daxili işlər orqanlarının inzibati fəaliyyəti” fənni üzrə mövzular üzrə (Конспект лекций. «Административная деятельность полиции». Краснодарский Университет МВД России, Под ред С.Н. Ершова.2013 год.) qeyd olunan mənbədən tərcümələr etməklə mühazirəyə əlavələr daxil edilmişdir.

İndi isə birinci sualın açıqlanmasına keçək.

SUAL 1. Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin funksiyaları, strukturu və səlahiyyətləri.

Daxili İşlər Nazirliyi Azərbaycan Respublikasında ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, cinayətlərin qarşısının alınması və açılması sahəsində qanunvericiliklə müəyyən edilmiş səlahiyyətləri həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanıdır.

Daxili İşlər Nazirliyi öz fəaliyyətində aşağıdakı normativ-hüquqi aktları rəhbər tutur:

- Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını, qanunlarını;
- Azərbaycan Respublikasının referendumla qəbul edilən aktlarını;
- Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin fərmanlarını;
- Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarını;
- Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ-hüquqi aktlarını;
- Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələri;
- DİN haqqında Əsasnaməni;
- DİN-in digər normativ-hüquqi aktlarını rəhbər tutur.

Daxili İşlər Nazirliyi ona həvalə edilmiş vəzifələri bilavasitə və tabeliyində olan orqanları vasitəsi ilə həyata keçirir.

Daxili İşlər Nazirliyinin hüquqi vəziyyəti, funksiya və vəzifələri, hüquqları, fəaliyyətinin təşkili qaydaları Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 iyun 2001-ci il tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi haqqında” Əsasnamə ilə müəyyən edilmişdir.

DİN-in vahid sistemini Naxçıvan Muxtar Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi, daxili qoşunlar, ərazi və ixtisaslaşdırılmış polis orqanları, nizami polis hissələri, tədris, təhsil və tibb müəssisələri, İnterpolun Azərbaycan Respublikasındaki Milli Mərkəzi Bürosu, İdman cəmiyyəti, habelə digər qurumlar təşkil edir.

Daxili İşlər Nazirliyinin idarəetmə funksiyalarının növləri və rəhbərlik formaları.

Azərbaycan Respublikası DİN-in aparatının, eləcə də onun sisteminin digər orqanlarının təşkilati strukturunu müəyyən edən əsas obyektiv amillərə vəzifələr və orqanlar tərəfindən realize edilən funksiyalar, yəni obyektiv cəhətdən zəruri olan və hüquqi cəhətdən möhkəmləndirilmiş fəaliyyət istiqamətləri aiddir.

DİN-in funksiyaları məzmun və təyinatlarına görə aşağıdakı funksiyalara bölünür:

- ümumi idarəetmə funksiyaları;
- xüsusi idarəetmə funksiyaları;
- təminədici idarəetmə funksiyalar.

Ümumi idarəetmə funksiyaları DİN-in Baş Təşkilati İnspeksiya İdarəsi vasitəsi ilə həyata keçirir. Onun üzərinə aşağıdakı funksiyaların yerinə yetirilməsi qoyulmuşdur:

- informasiya-analitik işin aparılması;
- kompleks qərarların, perspektivli və cari planlaşdırmanın layihələrinin işlənib hazırlanması;
- əməliyyat şəraitinə nəzarət etmək;
- əməliyyat-xidməti qərarların hazırlanması;
- DİN-in sisteminə daxil olan digər orqanların təşkilati-inspektor aparatlarına zəruri olan tövsiyəvi və metodiki köməkliyin göstərilməsi və s.

Bir sıra ümumi idarəetmə funksiyalarının həyata keçirilməsi baş idarə səlahiyyətli olan DİN-in Katibliyinin, Şəxsi Heyətlə İş İdarəsinin, Baş Əməliyyat və Statistik İnformasiya İdarəsinin, Beynəlxalq Əməkdaşlıq İdarəsinin və DİN-in digər struktur bölmələrinin üzərinə qoyulmuşdur.

Xüsusi funksiyalar. DİN-in struktur bölmələri içərisində aparıcı rolu, fəaliyyətində təyinatları bilavasitə ifadə olunan xidməti sahələr (bölmələr) oynayırlar. Onların vasitəsi ilə də DİN özünün xüsusi (əsas) funksiyalarını həyata keçirir və tabeçiliyində olan orqanların, bölmələrin, xidmət və təşkilatların fəaliyyətini istiqamətləndirir. Belə struktur hissələr sahəvi ixtisaslaşma prinsipi əsasında təşkil edilir. Xüsusi (əsas) funksiyaları realizə edən belə struktur bölmələrə aşağıdakı xidmət sahələri aiddir:

- cinayət-axtarış xidməti;
- ictimai təhlükəsizlik xidməti;
- təhqiqat xidməti;
- istintaq xidməti;
- yol-patrul xidməti;
- Daxili Qoşunlar;
- digər xidməti sahələri.

Təminədici funksiyalar. DİN-in ümumi və əsas (xüsusi) funksiyalarının, Nazirliyin sahəvi və digər aparat və xidmətlərinin fəaliyyətinin həyata keçirilməsini təmin edən funksiyalardır.

Təminədici funksiyalar DİN-in funksional bölmələri, o cümlədən Baş Kadrlar İdarəsi, Maliyyə-Plan İdarəsi, Təchizat İdarəsi və s. digər orqan və xidməti sahələr tərəfindən həyata keçirilir.

Daxili İşlər Nazirliyi öz işini insan və vətəndaş hüquqlarına və azadlıqlarına hörmət, qanunçuluq, humanistlik, habelə təkbaşılıq prinsiplerinin uzlaşdırılması əsasında qurur və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş səlahiyyətlər çərçivəsində aşağıdakı funksiyaları həyata keçirir:

DİN qanunvericiliklə müəyyən edilmiş səlahiyyətləri çərçivəsində aşağıdakı funksiyaları həyata keçirir:

- 1) ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi işinin təşkili;
- 2) cinayətlərin və digər xətaların qarşısının alınması, cinayətlərin açılması işinin və istintaqın təşkili;
- 3) yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi işinin təşkili;

4) Daxili qoşunların fəaliyyətinin təşkili.

Daxili İşlər Nazirliyinin təyinatından və hüquqi vəziyyətindən asılı olaraq “Daxili İşlər Nazirliyi haqqında” Əsasnamənin 3-cü bəndinə əsasən daxili işlər sahəsində dövlət idarəetməsini bilavasitə həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı kimi DİN-in vəzifələri müəyyən edilmişdir.

DİN-in qarşısında duran vəzifələrin məzmun və xüsusiyyətlərindən eləcə də onların yerinə yetirilməsinin təmin edilməsindən irəli gələrək “Daxili İşlər Nazirliyi haqqında” Əsasnamənin 4-cü bəndinə əsasən DİN-in hüquqları müəyyən edilmişdir.

DİN-in rəhbərlik formaları. Daxili İşlər Nazirliyi rəhbərliyi aşağıdakı iki əsas formada həyata keçirir:

- mərkəzləşdirilmiş rəhbərlik;
- bilavasitə operativ idarəetmə.

Mərkəzləşdirmiş rəhbərlik- DİO-nun fəaliyyətinin bütün əsas məsələlərinə idarəcilik təsirinin göstərilməsi ilə ifadə olunur.

Daxili İşlər Nazirliyi daxili işlər sahəsində funksiyalarını yerinə yetirərək, cəmiyyətdə baş verən sosial-iqtisadi proses və təzahürlər, ölkədə ictimai qaydanın və cinayətkarlığın vəziyyətini xarakterizə edən statistik və digər məlumatların elmi təhlili, eləcə də elmi proqnozlaşdırma əsasında DİO-nun gündəlik fəaliyyətinə mərkəzləşdirilmiş rəhbərliyini aşağıdakı əsas məsələlər üzrə həyata keçirir:

- daxili işlər orqanlarının uzunmüddətli fəaliyyət strategiyasını hazırlayır;
- daxili işlər orqanlarının işində əsas prioritet istiqamətləri müəyyənləşdirir;
- elm və texnikanın yeni nailiyyətləri nəzərə alınmaqla müasir şəraitdə DİO-nun vəzifələrinin həllinin daha səmərəli vasitə və metodlarını müəyyənləşdirir;
- idarəcilik sistemini və əməyin təşkilini təkmilləşdirir; normativ-hüquqi aktlar qəbul edir;
- qüvvə və vasitələrin, maddi-texniki resursların uçot və bölgüsünü aparır; əlaqələndirici və nəzarətedici funksiyaları və inspektor yoxlamasını həyata keçirir;
- daxili işlər orqanları işinin qabaqcıl təcrübəsini öyrənir, ümumiləşdirir və yayır;
- cinayətkarlığa qarşı mübarizə, ictimai qayda və ictimai təhlükəsizliyin mühafizəsi problemləri üzrə elmi-tədqiqat işlərinin keçirilməsini təşkil edir;
- qanunvericiliyin əsasında DİO-nun təşkilati və əməliyyat-xidməti fəaliyyətinin qayda və metodikasını təyin edir və s..

Daxili İşlər Nazirliyi tabeçiliyində olan şəhər, rayon polis orqanlarına rəhbərlik edir və onların fəaliyyətini istiqamətləndirir; hüquq qaydalarının möhkəmləndirilməsi məsələləri üzrə digər dövlət orqanları ilə kompleks problemlərin həll edilməsini həyata keçirir; ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, cinayətlərin xəbərdar edilməsi və qarşısının alınması məsələləri üzrə xarici dövlətlərlə və beynəlxalq təşkilatlarla müəyyən edilmiş qaydada əməkdaşlıq edir.

Bilavasitə operativ idarəetmə—Nazirlik tərəfindən aşağı təbəqəli daxili işlər orqanları və idarəetmə sisteminin istənilən təbəqəsinin digər xidmətlər ilə onun birbaşa idarəcilik əlaqələrinin yaranması hallarında həyata keçirilir. Daxili İşlər Nazirliyi onun sisteminə daxil olan orqanları, xidmətləri, təşkilatları, müəssisələri, Daxili qoşunları, tədris müəssisələrini, elmi-tədqiqat müəssisələrini, maddi-texniki

təchizat xidmətlərini, nəqliyyatda polis orqanlarını və regional hissələri (bölmələri) idarə edir.

DİN operativ idarəetmə funksiyalarını, bir qayda olaraq, ona bilavasitə tabe olan orqan, xidmət, bölmə, müəssisə və təşkilatlara münasibətdə realizə edir. Operativ idarəetmə Nazirliyin bütün fəaliyyətinə deyil, konkret obyektlərə və ya onların ayrı-ayrı qruplarına idarəçilik təsirinin göstərilməsi ilə səciyyələnir.

DİN-in strukturu. DİN-in daxili strukturunu daxili işlər orqanlarının vəzifə və funksiyaları, yəni onların fəaliyyətinin əsas istiqamətləri müəyyən edir.

DİN-in təşkilati strukturu aşağıdakı elementlərdən ibarətdir:

- nazirliyin rəhbərliyi;
- nazirliyin aparatı;
- baş idarələr;
- idarələr;
- şöbələr və digər bölmələr.

Struktur elementləri içərisində başlıca rol nazirliyin rəhbərliyinə məxsusdur. Onun tərkibinə nazir, onun müavinləri və nazirliyin kollegiyası daxildir. **Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin strukturu** Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 iyun 2001-ci il tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir və onun təşkilati strukturu aşağıdakı struktur elementlərindən ibarətdir:

1. Rəhbərlik

Nazir

I-ci Nazir müavini

Nazir müavini

Nazir müavini

Nazir müavini — Daxili Qoşunların komandani.

Nazir müavini - Baş Təşkilat-İnspeksiya İdarəsinin rəisi

2. Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Aparatı

Katiblik (baş idarə səlahiyyətli)

Baş Təşkilat-İnspeksiya İdarəsi

Növbətçi Hissələri İdarəetmə Xidməti (idarə səlahiyyətli)

Baş Cinayət Axtarışı İdarəsi

Baş İstintaq və Təhqiqat İdarəsi

Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsi

Baş Narkotiklərlə Mübarizə İdarəsi

Daxili Təhlükəsizlik İdarəsi

Xüsusi Əməliyyat-Axtarış Tədbirləri Baş İdarəsi¹

İnsan Alverinə qarşı Mübarizə Baş İdarəsi

Kriminalistik Tədqiqatlar İdarəsi

Baş Əməliyyat və Statistik İformasiya İdarəsi

Baş İctimai Təhlükəsizlik İdarəsi

Daxili Qoşunların Baş İdarəsi

Nəqliyyatda Baş Polis İdarəsi

Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi

Baş Mühafizə İdarəsi

Baş Pasport, Qeydiyyat və Miqrasiya İdarəsi Səfərbərlik İşləri və Mülki Müdafiə Şöbəsi

Azərbaycan Respublikasında İnterpolun Milli Mərkəzi Bürosu (baş idarə səlahiyyətli)

Baş Kadrlar İdarəsi

Daxili Təhqiqatlar İdarəsi

Şəxsi Heyətlə İş İdarəsi

Beynəlxalq Əməkdaşlıq İdarəsi

Baş İnformasiya-Kommunikasiya İdarəsi

Mətbuat Xidməti (idarə səlahiyyətli)

Maliyyə-Plan İdarəsi

Təchizat İdarəsi

Tibb İdarəsi

Komendant Xidməti (idarə səlahiyyətli)

Əsaslı Tikinti İdarəsi

İdman Cəmiyyəti (idarə səlahiyyətli).

3. Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin sisteminə daxil olan qurumlar

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi

Daxili Qoşunların hərbi hissə və bölmələri

Daxili Qoşunların Ali Hərbi Məktəbi

Polis Akademiyası (baş idarə səlahiyyətli)

A.Heydərov adına Sıravi və kiçik rəis heyəti hazırlayan məktəb

Olahiddə Cevik Polis Alayı və digər nizami polis hissələri

Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsi

Gəncə Şəhər Baş Polis İdarəsi

digər ərazi və ixtisaslaşdırılmış polis orqanları və qurumlar.

Qanunvericiliyə əsasən hər bir mərkəzi icra hakimiyyəti orqanın olduğu kimi, Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyin də geniş formada əsaslı olaraq səlahiyyətləri müəyyən edilmişdir. Onlar sırasında vəzifələrin və huquqların özünəməxsus yeri və əhəmiyyəti vardır.

Nazirlik öz fəaliyyətində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını, Azərbaycan Respublikasının qanunlarını, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamlarını, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarını və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələri, bu Əsasnaməni, habelə Nazirliyin normativ hüquqi aktlarını rəhbər tutur.

Nazirlik ona həvalə edilmiş vəzifələri bilavasitə və tabeliyində olan orqanlar vasitəsi ilə həyata keçirir. Nazirliyin strukturu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən müəyyən edilir. Nazirliyin strukturuna daxil olmayan tabeliyindəki qurumların (hüquqi şəxslərin, təşkilatların və sair) siyahısını Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti təsdiq edir.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi, daxili qoşunlar, yanğın təhlükəsizliyi qurumları, ərazi və ixtisaslaşdırılmış polis orqanları, nizami

polis hissələri, tədris, təhsil və tibb müəssisələri, İnterpolun Azərbaycan Respublikasındaki Milli Mərkəzi Bürosu, idman cəmiyyəti, habelə digər qurumlar Nazirliyin vahid sistemini təşkil edir.

Nazirlik müstəqil balansa, öz əmlakına, bank idarələrində hesablara, Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi təsvir edilmiş və öz adı həkk olunmuş möhürü, müvafiq ştamplara və blanklara malikdir.

Nazirliyin fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsi və maddi-texniki təchizatı Azərbaycan Respublikasının dövlət bütçəsi, habelə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş digər mənbələr hesabına həyata keçirilir.

Nazirlik Bakı şəhərində yerləşir.

DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİNİN FUNKSIYALARI

. Nazirlik öz işini insan və vətəndaş hüquqlarına və azadlıqlarına hörmət, qanunçuluq, humanistlik, habelə təkbaşçılıq prinsiplərinin uzlaşdırılması əsasında qurur və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş səlahiyyətlər çərçivəsində aşağıdakı funksiyaları həyata keçirir:

1. ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunması işinin təşkili;
2. cinayətlərin və digər hüquqpozmaların qarşısının alınması, cinayətlərin açılması işinin və istintaqın təşkili;
3. yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi işinin təşkili;
4. dövlət yanğın təhlükəsizliyi sisteminin yaradılması və onun fəaliyyətinin təşkili;
5. daxili qoşunların fəaliyyətinin təşkili.

DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİNİN VƏZİFƏLƏRİ

DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİNİN təmin edilməsi sahəsində VƏZİFƏLƏRİ

DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİNİN iştirak etmə sahəsində VƏZİFƏLƏRİ

DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİNİN təşkil etmə sahəsində VƏZİFƏLƏRİ

DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİNİN fəaliyyətinin həyata kecirməsi ilə bağlı VƏZİFƏLƏRİ

DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİNİN hesabatların hazırlanması ilə bağlı VƏZİFƏLƏRİ

DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİNİN digər VƏZİFƏLƏRİ

DİN-in təmin edilməsi sahəsində VƏZİFƏLƏRİ

3.1.1. ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi məqsədi ilə daxili işlər orqanlarının fəaliyyətinin əsas istiqamətlərini müəyyən edir, cinayətlərin qarşısının alınması və açılması sahəsində profilaktika tədbirlərinin həyata keçirilməsini təmin edir;

3.1.5. cinayətlərin vahid statistikasının və Nazirlik sistemində statistikanın aparılmasını təşkil edir, məlumatların işlənməsi və ötürülməsi üzrə avtomatlaşdırılmış sistemin inkişaf etdirilməsini və təkmilləşdirilməsini həyata keçirir, sənədlərin arxivdə saxlanılmasını təmin edir;

3.1.28. elmi tədqiqat işlərinin keçirilməsini, elmi-texniki nailiyyətlərin və qabaqcıl təcrübənin daxili işlər orqanlarında tətbiqini təmin edir;

3.1.29. daxili işlər orqanlarının və daxili qoşunların kadr təminatı programını hazırlayır və həyata keçirir, Nazirliyin, digər dövlət orqanlarının və xarici ölkələrin təhsil müəssisələrində kadrların hazırlanmasını, əməkdaşların əlavə təhsilini və mənəvi-psixoloji hazırlığını təmin edir;

3.1.30. daxili işlər orqanları əməkdaşlarının, hərbi qulluqçuların, Nazirlilik sistemi işçilərinin və təqaüdçülərinin, həmçinin onların ailə üzvlərinin sağlamlığının mühafizəsi istiqamətində kompleks profilaktika, müalicə, sanatoriya-kurort və digər tədbirləri hazırlayır və həyata keçirir, daxili işlər orqanları əməkdaşlarının, hərbi qulluqçuların, digər işçilərin sosial müdafiəsini təmin edir;

DİN-in iştirak etmə sahəsində VƏZİFƏLƏRİ

3.1.2. cinayətkarlığın vəziyyətini təhlil edir, kriminogen qurumun operativ və uzunmüddətli proqnozlarını hazırlayır və bu əsasda müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarına ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, cinayətkarlıqla mübarizənin səmərəsinin artırılması və səlahiyyətlərinə aid olan digər məsələlər barədə təkliflər verir, bu sahədə dövlət programlarının hazırlanmasında və həyata keçirilməsində iştirak edir;

3.1.12. yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə daxili işlər orqanlarına həvalə edilən məsələləri həll edir, o cümlədən yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının qarşısının alınmasında digər dövlət orqanları və qeyri-hökumət təşkilatları ilə birlikdə iştirak edir;

3.1.12-1. uşaq hüquqlarının təmin edilməsi vəziyyətinə dair monitorinqlər aparılmasında iştirak edir;

DİN-in təşkil etmə sahəsində VƏZİFƏLƏRİ

3.1.3. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada əməliyyat-axtarış fəaliyyətinin, daxili işlər orqanlarının səlahiyyətlərinə aid olan işlər üzrə təhqiqatın və ibtidai istintaqın, habelə kriminalistik və başqa tədqiqatların aparılmasını təşkil edir;

3.1.7. daxili işlər orqanlarında təhqiqatın və istintaqın aparılması üzrə təşkilati-metodiki vasitələrin, Nazirlilik sistemi üçün digər təlimatların hazırlanmasını təşkil edir;

3.1.8. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş hallarda və qaydada təhqiqat, istintaq orqanlarının və məhkəmələrin qərarlarının icrası işini təşkil edir;

3.1.9. Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyi ilə daxili işlər orqanlarının səlahiyyətinə aid edilmiş inzibati xətalar haqqında işlərə baxılmasını, habelə xüsusi icazələrin (lisenziyaların) verilməsini təşkil edir;

3.1.10. daxili işlər orqanlarının səlahiyyətinə aid olan işlərin — Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığına qəbul, vətəndaşlığa bərpa və vətəndaşlığa xitam verilməsi məsələlərinin həllində iştirak edir, vətəndaşlara pasportların və şəxsiyyət

vəsiqələrinin verilməsini, yaşayış və olduğu yer üzrə qeydiyyat işini və bu məsələlərə dair mərkəzləşdirilmiş uçot sistemini təşkil edir;

3.1.14. sahibsiz əmlakın, tapılmış dəfinələrin, sənədlərin və əşyaların saxlanılması və mühafizəsi işini təşkil edir;

3.1.16. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi əsasında və beynəlxalq normalara uyğun olaraq İnterpolun Azərbaycan Respublikasındaki Milli Mərkəzi Bürosunun fəaliyyətini təşkil edir;

DİN-in fəaliyyətinin həyata kecirləməsi ilə bağlı VƏZİFƏLƏRİ

3.1.4. dövlət daktiloskopik qeydiyyatının keçirilməsini təmin edir, əməliyyat-məlumat, əməliyyat-sorgu, axtarış, kriminalistika, statistika və digər məlumatların, hesabatların məlumat banklarını yaradır, bu banklardakı məlumatların üzərində iş aparılmasını və onlardan istifadəni təşkil edir, arayış-məlumat fəaliyyətini həyata keçirir;

3.1.6. təhqiqat, istintaq və məhkəmə orqanlarından gizlənən və cəzadan yayınları axtarışını, xəbərsiz itkin düşmüş şəxslərin, şəxsiyyətinin tanınması mümkün olmayan meyitlərin şəxsiyyətinin müəyyənləşdirilməsi işini, habelə uğurlanmış əmlakın axtarılmasını təşkil edir və həyata keçirir;

3.1.11. aidiyyəti dövlət orqanları ilə qarşılıqlı əlaqədə qanunsuz miqrasiyanın karşısının alınması ilə bağlı tədbirləri həyata keçirir;

DİN-in hesabatlarının hazırlanması ilə bağlı VƏZİFƏLƏRİ

3.1.12-2. Nazirliyin qanun əsasında müəyyən edilmiş fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq, uşaq hüquqlarının təmin edilməsi vəziyyətinə dair illik hesabat hazırlayırlar;

3.1.18. avtonəqliyyat vasitələrinin və qoşuların dövlət texniki baxışının və qeydiyyatının keçirilməsini, onlara dövlət nömrə nişanlarının verilməsini, habelə yol hərəkəti qaydaları və sürücülük vərdişləri üzrə imtahanlar qəbul edilməsini və nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququ verən sürücülük vəsiqələrinin verilməsini təşkil edir, yol hərəkəti qaydalarının pozulması və yol-nəqliyyat hadisələri üzrə qeydiyyatın, təhqiqatın və istintaqın aparılmasını təmin edir, yol hərəkəti və onun təhlükəsizliyi göstəricilərinin vahid dövlət uçotunu müəyyən edir və hesabatını aparır;

DİN-in digər VƏZİFƏLƏRİ

3.1.23. daxili qoşunların inkişaf, səfərbərlik, yerləşdirmə, tətbiq planları, ştatları, strukturu və sayı barədə təkliflər hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edir;

3.1.24. daxili işlər orqanlarının və daxili qoşunların fəaliyyətini əlaqələndirir;

3.1.32 səlahiyyətləri çərçivəsində obyektlərin əsaslı tikintisini, layihə-tədqiqat işlərinin aparılmasını təşkil edir, əməkdaşların və hərbi qulluqçuların mənzillə təmin edilməsi, onların yerləşdirilməsi və məişət təminatının yaxşılaşdırılması üçün tədbirlər görür;

3.1.35. ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunması, cinayətkarlıqla mübarizə məsələlərinə dair əhalinin məlumatlandırılmasını, internet saytının yaradılmasını, malik olduğu və siyahısı qanunvericiliklə müəyyən edilmiş açıqlanmalı olan ictimai informasiyanın həmin saytda yerləşdirilməsini və bu informasiyanın daimi yeniləşdirilməsini və nəşriyyat fəaliyyətinin həyata keçirilməsini təmin edir, kütləvi informasiya vasitələri ilə qarşılıqlı əlaqəni təşkil edir, yayılan məlumatlar üzrə müvafiq qərarlar qəbul edir;

3.1.36. qarşısına qoyulmuş vəzifələri yerinə yetirmək üçün digər hüquq mühafizə orqanları ilə əməkdaşlıq edir.

3.1.38. hərbi-tətbiqi və xidməti-tətbiqi idman növlərinin inkişafı proqramlarını, bədən tərbiyəsi və idman tədbirlərinin təqvim planlarını, hərbi idman kompleksinin normativlərini təsdiq edir.

DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİNİN HÜQUQLARI

DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİNİN fəaliyyətini həyata keçirən HÜQUQLARI

DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİNİN nəzarəti ilə bağlı HÜQUQLARI

DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİNİN digər HÜQUQLARI

DİN-in fəaliyyətini həyata keçirən HÜQUQLARI

4.1.1. ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, cinayətlərin qarşısının alınması və açılması sahəsində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş hüquqları həyata keçirmək;

4.1.2. əməliyyat-axtarış, təhqiqat, ibtidai istintaq və kriminalistik tədqiqat fəaliyyəti ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilmiş hüquqları həyata keçirmək;

4.1.3. daxili işlər orqanlarının və daxili qoşunların fəaliyyətinə dair qanun və digər normativ hüquqi aktların layihələrinin hazırlanmasında iştirak etmək, onların təkmilləşdirilməsi barədə təkliflər vermək, öz fəaliyyətinin normativ tənzimlənməsini həyata keçirmək;

DİN-in nəzarəti ilə bağlı HÜQUQLARI

4.1.4. səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələlər üzrə Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktlarının və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin daxili işlər orqanları və daxili qoşunlar tərəfindən icrasına nəzarət etmək;

4.1.5. müvəqqəti saxlanılma yerlərində xidmətin təşkilinə nəzarət etmək;

4.1.6. xüsusi icazə (lisenziya) verilməsi sahəsində daxili işlər orqanlarının səlahiyyətinə aid edilmiş fəaliyyətin həyata keçirilməsinə nəzarət etmək;

4.1.10. yol hərəkəti qaydalarının pozulması və yol-nəqliyyat hadisələri üzrə inzibati icraatın həyata keçirilməsini və tənbehlərin tətbiqini təşkil etmək, avtonəqliyyat vasitələrinin və qoşquların dövlət texniki vəziyyətinə nəzarəti təmin etmək;

DİN-in digər HÜQUQLARI

4.1.8. yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat qaydalarına riayət olunmasına nəzarətin həyata keçirilməsini təmin etmək;

4.1.13. mülkiyyətçilərin əmlakının qorunması sahəsində tam təsərrüfat hesabı əsasında fəaliyyət göstərmək, müqavilələr bağlamaq, mühafizənin texniki vasitələrinin istehsalı üçün ixtisaslaşan müəssisələr yaratmaq;

4.1.16. Nazirlik sistemi əməkdaşlarının Nazirliyin təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarını keçirmək, bu təhsil müəssisələrinə rəhbərlik etmək;

Azərbaycan Respublikası DİN-in fəaliyyətinin təşkili

“Daxili İşlər Nazirliyi haqqında” Əsasnamənin 5-ci bəndin əsasən DİN-in fəaliyyətinin təşkili həyata keçirilir.

DİN-ə Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri rəhbərlik edir. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 5-ci bəndinə əsasən, nazir Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin edilir və vəzifədən azad olunur.

Daxili işlər nazirinin müavinləri nazirin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin olunur və vəzifədən azad edilirlər.

Daxili işlər naziri Nazirliyin işini təşkil edir və təkbaşılıq prinsipi əsasında DİO-nun və Daxili qoşunların fəaliyyətinə rəhbərlik edir. Nazir öz müavinləri arasında vəzifə bölgüsü aparır, onların məsuliyyət dərəcəsini və səlahiyyətlərini müəyyən edir, Nazirlik sisteminin digər vəzifəli şəxslərinin operativ, təşkilati-ştat, kadr, maliyyə, təsərrüfat-istehsalat və DİN-in vəzifələrinə aid digər məsələlər üzrə müstəqil qərar qəbul etmək səlahiyyətlərini müəyyən edir.

Nazir DİN-in mərkəzi aparatının və tabelikdəki orqan, hissə, müəssisə və təşkilatların strukturu üzrə ştat cədvəllərini təsdiq edir, onların (mərkəzi aparatın strukturuna daxil olan qurumlar və şəhər, rayon polis orqanları istisna olmaqla) yaradılması, yenidən qurulması, ləğv edilməsi barədə qərarlar verir, ştat sayının normativlərini, habelə Nazirliyin daxili nizam qaydalarını müəyyən edir. Nazir DİN-in sistemində icrası məcburi olan əmrlər verir, əsasnamələri, nizamnamələri, təlimatları, qaydaları, standartları, normaları və digər normativ-hüquqi aktları təsdiq edir.

Nazir DİO əməkdaşlarını və hərbi qulluqçuları Azərbaycan Respublikasının dövlət mükafatlarına təqdim edir, qanunvericiliklə müəyyən olmuş qaydada səlahiyyətləri çərçivəsində medallarla təltif edir; Nazirlik sistemində geyim formasının, fərqlənmə nişanlarının və digər rəmzlərin təsis edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinə təkliflər verir; Nazirliyin tabeliyindəki müvafiq struktur qurumlarına şərti adlar verir və tanınma nişanlarının təsvirini təsdiq edir.

Nazir qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada daxili işlər orqanlarının və Daxili Qoşunların şəxsi heyətini vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir, sıravi, kiçik, orta və böyük rəis heyətlərinə xüsusi rütbələr və Daxili qoşunların hərbi qulluqçularına hərbi rütbələr verir, xüsusi və hərbi rütbələrdən məhrum edir, ali hərbi və ali heyət rütbələrinin verilməsi barədə Respublika Prezidenti qarşısında

vəsatət qaldırır, Respublika Prezidenti ilə razılaşdırmaqla DİN-in baş idarə və idarələrinin, ərazi və ixtisaslaşmış polis idarə və şöbələrinin, Polis Akademiyasının rəislərini vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir.

Nazir səlahiyyətləri daxilində daxili işlər orqanları əməkdaşlarını və hərbi qulluqçuları xidmətdən (hərbi xidmətdən) xaric edir.

Nazir qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər səlahiyyətləri həyata keçirir və Nazirliyə həvalə olunmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsinə görə şəxsi məsuliyyət daşıyır. Nazir öz səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsini müavinlərindən birinə tapşırı bilər.

Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən irəli gələn və bilavasitə daxili işlər orqanlarının funksiya və vəzifələrinə aid olan öhdəliklərin icrasının təmin edilməsi, DİN-in beynəlxalq əməkdaşlığının genişləndirilməsi, digər dövlətlərin müvafiq səlahiyyətli orqanları və beynəlxalq təşkilatlar ilə mövcud əlaqələrin möhkəmləndirilməsi və inkişaf etdirilməsi, əməkdaşlıq çərçivəsində ictimai qaydanın qorunması və cinayətkarlıqla, xüsusilə də onun transmilli mütəşəkkil formaları ilə mübarizə istiqamətində görülən tədbirlərin səmərəliliyinin artırılması məqsədilə, DİN-in 20 avqust 2007-ci il tarixli 445 nömrəli əmri ilə “Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin beynəlxalq əməkdaşlığının inkişaf Konsepsiyası” təsdiq edilmişdir. Bu Konsepsiya DİN-in digər dövlətlərin müvafiq orqanları və beynəlxalq qurumlarla birgə fəaliyyətinin prinsip, vəzifə, əsas istiqamət, forma və təminatlar sistemini müəyyən edir.

Konsepsiyanın məqsədi DİN-in digər dövlətlərin səlahiyyətli orqanları və beynəlxalq təşkilatlarla ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığının məqsədyönlü şəkildə inkişaf etdirilməsi və genişləndirilməsidir.

DİN-in xarici dövlətlərdə beynəlxalq təşkilatlarda nümayəndələrinin fəaliyyətinin, habelə DİN-in beynəlxalq əməkdaşlıqla bağlı fəaliyyətinin hüquqi əsasını digər normativ aktlara yanaşı DİN-in 02 fevral 2009-cu il 01 oktyabr 2009-cu il tarixli 564 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş «DİN-in Beynəlxalq Əməkdaşlıq İdarəsi haqqında Əsasnamə» və DİN-in 01 oktyabr 2009-cu il tarixli 564 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş «DİN-in Beynəlxalq Əməkdaşlıq İdarəsi haqqında Əsasnamə» təşkil edir.

Son illərdə ölkədə aparılan hüquqi islahatlar çərçivəsində daxili işlər orqanlarının fəaliyyəti ilə bağlı bir sıra qanunvericilik aktları qəbul olunmuş, cari ilin iyun ayında isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən “Daxili İşlər Nazirliyi haqqında” və “Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmət keçmə haqqında” Əsasnamələr təsdiq edilmişdir.

Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən daxili işlər orqanlarının normativ hüquqi bazasının möhkəmləndirilməsi istiqamətində əməli tədbirlər həyata keçirilmiş, eləcə də cinayətkarlıqla mübarizə və asayışin təminini məsələlərinin həllində əsas amillərdən biri olan kadrlarla iş sahəsinin təkmilləşdirilməsinə və peşəkar kadr özəyinin yaradılmasına xüsusi diqqət yetirilmişdir.

Daxili qoşunların statusu haqqında Azərbaycan Respublikasının 8 fevral 1994-cü il tarixli 781 № Qanunu daxili işlər nazirinin və nazir müavinin (Daxili qoşunlar komandanın) əlavə olaraq səlahiyyətləri müəyyən edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin xarici dövlətlərdə və beynəlxalq təşkilatlarda nümayəndələri

Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin xarici dövlətlərdə və beynəlxalq təşkilatlarda nümayəndələri haqqında Əsasnamə **DİN-in 21 yanvar 2009 –ci il tarixli DİN-in əmri ilə təsdiq edilmişdir.**

Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin xarici dövlətlərdə və beynəlxalq təşkilatlarda nümayəndələri (bundan sonra – nümayəndələr) cinayətkarlığa qarşı mübarizə və ictimai təhlükəsizliyin təminini sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla və xarici ölkələrin hüquq-mühafizə orqanları ilə əməkdaşlığının effektivliyinin artırılmasını və inkişaf etdirilməsini təmin edirlər.

Azərbaycan Respublikası daxili işlər nazirinin müşavirələri haqqında Əsasnamə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin 13.09.2012-ci il tarixli Q47-001-12 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir

1.1 Əsasnamə Azərbaycan Respublikası daxili işlər nazirinin müşavirələrinin fəaliyyətinin təşkili qaydalarının müəyyən edir.

1.2 **Müşavir konkret fəaliyyət istiqaməti üzrə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş funksiyaların həyata keçirilməsində nazirə köməklik göstərən vəzifəli şəxsdir.**

Müşavirin əsas vəzifələri

2.1 Həvalə olunmuş fəaliyyət istiqaməti üzrə analitik və məlumat xarakterli sənədlər hazırlayıır, daxili işlər orqanlarının fəaliyyətinin effektivliyinin yüksəldilməsi barədə təkliflər verir;

2.2 Aidiyyəti fəaliyyət istiqaməti üzrə prosesləri proqnozlaşdırır, təhlil edir və qiymətləndirir;

2.3 Aidiyyəti fəaliyyət istiqaməti üzrə həyata keçirilməsi vacib olan tədbirlər barədə, müvafiq sahədə işin vəziyyəti və tendensiyası haqqında nazirə məruzə edir;

Müşavirin hüquqları

3.1 Üzərinə qoyulmuş vəzifələrin icrası məqsədilə digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları, Nazirliyin aparatının struktur xidmətləri və ərazi qurumları ilə qarşılıqlı əlaqə yaradır, həmin qurumlara zəruri sorğular göndərir;

3.2 Daxili işlər orqanlarının fəaliyyətinin effektivliyinin artırılması, normativ-hüquqi bazasının təkmilləşdirilməsi barədə təkliflər verir;

3.3 Səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələlərlə bağlı nazirlik sisteminə daxil olan qurumlardan zəruri sənədləri və materialları tələb edir;

Azərbaycan Respublikası daxili işlər nazirinin hərbi məsələlər üzrə köməkçisi xidməti haqqında Əsasnamə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin 13.09.2012-ci il tarixli Q47-001-12 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir

1.1. Azərbaycan Respublikası daxili işlər nazirinin hərbi məsələlər üzrə köməkçisi xidməti (bundan sonra Xidmət) nazirin Daxili Qoşunların (bundan sonra Qoşunlar) fəaliyyətinin təşkili sahəsində tapşırıqlarının yerinə yetirilməsinin təmin edən struktur qurumdur.

1.3. Xidmətin strukturu və ştat cədvəli Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri tərəfindən təsdiq edilir.

1.4. Xidmətə nazirin hərbi məsələlər üzrə köməkçisi (DİN-in müstəqil idarə rəisi statuslu) rəhbərlik edir. Hərbi məsələlər üzrə köməkçi birbaşa Azərbaycan Respublikasının daxili işlər nazirinə tabedir. O və xidmətin digər hərbi qulluqçuları “Hərbi xidmətkecmə haqqında” Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş qaydada daxili işlər naziri tərəfindən vəzifəyə təyin olunur və vəzifədən azad edilirlər.

2. Xidmətin əsas vəzifələri

Daxili Qoşunlar tərəfindən qanunvericiliklə müəyyən edilmiş vəzifələrin icrasının təşkili, döyüş hazırlığının, xidməti fəaliyyətdə operativliyin artırılması, qarşıya qoyulmuş tapşırıqların tam həcmində və keyfiyyətli icrası məqsədilə:

2.1. Qoşunlar tərəfindən ölkə qanunlarının, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ferman və sərəncamlarının, Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarının, DİN-in normativ hüquqi aktlarının tələblərinə riayət olunmasına nəzarəti həyata keçirir;

2.2. Qoşunların fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsinə yönəlmüş normativ-hüquqi aktların müddəalarının, beynəlxalq hüquqi öhdəliklərin, daxili işlər nazirinin ayrı-ayrı tapşırıqlarının icra vəziyyətini öyrənir;

3. Xidmətin hüquqları

Xidmət öz vəzifələrini həyata keçirmək üçün aşağıdakı hüquqlara malikdir:

3.1. Qoşunların fəaliyyətinin effektivliyinin artırılması, o cümlədən təşkilati strukturunun optimallaşdırılması, normativ-hüquqi bazasının təkmilləşdirilməsi barədə təklif verir;

3.2. Daxili Qoşunların Baş İdarələrindən, hərbi hissə və bölmələrdən zəruri sənədləri və materialları tələb edir, hərbi intizam qaydalarının pozulması faktları aşkarlandıqda aidiyəti hərbi qulluqçuların izahatlarını alır;

4. Daxili işlər nazirinin hərbi məsələlər üzrə köməkçisinin hüquq və vəzifələri

Nazirin hərbi məsələlər üzrə köməkçisi:

4.1. Xidmətin fəaliyyətinə ümumi rəhbərliyi həyata keçirir, üzərinə qoyulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün şəxsi məsuliyyət daşıyır;

4.2. Xidmətin hərbi qulluqçularının funksional vəzifələrini müəyyən edir;

4.3. Xidmətin iş planlarının tərtib edir və icrasına nəzarəti təmin edir;

4.4. Qoşunların fəaliyyəti ilə bağlı kollegiya iclaslarının, naziryani əməliyyat müşavirələrinin təşkilində, yekun sənədlərin hazırlanmasında bilavasitə iştirak edir;

**Azərbaycan Respublikası daxili işlər nazirinin köməkçiləri haqqında
Əsasnamə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin 13.09.2012-ci il
tarixli Q47-001-12 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir.**

1.1. Əsasnamə Azərbaycan Respublikası daxili işlər nazirinin böyük köməkçilərinin və köməkçilərinin fəaliyyətinin təşkili qaydalarının müəyyən edir.

1.2. Köməkçilər nazirin tapşırıqlarının yerinə yetirilməsinin təmin edən vəzifəli şəxslərdir və birbaşa nazirə tabedirlər.

1.4. Köməkçilər nazir tərəfindən vəzifəyə təyin olunur və vəzifədən azad edilirlər. Köməkçi ştatları müəyyən olunmuş qaydada nazir tərəfindən təsdiq edilir.

Köməkçilərin əsas vəzifələri

2.1. Nazirin tapşırıqlarının vaxtında və operativ yerinə yetirilməsi;

2.2. Nazirin iş qrafikinin planlaşdırılması;

2.3. Aidiyyəti xidmətlərlə birgə nazirin işgüzar səfərlərinin, rəsmi qəbullarının və görüşlərin təşkilində iştirak, bu məsələlər ilə əlaqədar verilmiş tapşırıqların icra edilməsi;

Köməkçilərin hüquqları

3.1. Üzərilərinə qoyulmuş vəzifələrin icrası məqsədilə Nazirliyin aparatının struktur xidmətləri və ərazi qurumları, digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları ilə qarşılıqlı əlaqə yaradır, onlara zəruri sorğular göndərir;

3.2. Nazirlik sisteminə daxil olan qurumlardan zəruri sənədləri və materialları tələb edir;

Birinci suala yekun olaraq göstəririk ki, DİN respublikada ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, cinayətlərin qarşısının alınması və açılması, eləcə də mülkiyyəti mühafizə etmək, vətəndaşların, idarə, müəssisə və təşkilatların hüquqlarını, azadlıqlarını və qanuni mənafelərini cinayətkar qəndlərdən və cəmiyyətəzidd digər hərəkətlərdən qorumaq üçün təşkil edilmişdir. DİN dövlətin daxili işlər sahəsində üzərinə düşən vəzifə və funksiyalarını qanunvericilik aktları ilə müəyyən edilmiş səlahiyyətləri çərçivəsində həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanıdır.

Burada DİN fəaliyyətinin təşkili, Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər nazirinin səlahiyyətləri barədə ətraflı biliklər əldə etdik.

SUAL 2. Azərbaycan Respublikası DİN-yi Kollegiyasının işinin təşkili.

DİN-in Kollegiyası. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 30 iyun tarixli Fərmanı ilə təsdiq olunmuş “Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi haqqında Əsasnamə”yə müvafiq olaraq DİN-də Nazirliyin rəhbər işçilərindən ibarət məşvərətçi orqan – kollegiya yaradılır. Kollegiyanın işinin təşkili *DİN-in 05.04.2003-cü il tarixli 138 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Kollegiyası haqqında» Əsasnaməsi ilə həyata keçirilir.*

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 30 iyun tarixli Fərmanı ilə təsdiq olunmuş “Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi haqqında Əsasnamə”yə uyğun olaraq yaradılan, Azərbaycan Respublikası DİN-in Kollegiyası Nazirliyin fəaliyyətinin əsas məsələlərinə kollegial şəkildə baxan və bu barədə qərar qəbul edən məşvərətçi orqandır.

Kollegiyanın sədri – tutduğu vəzifəyə görə Daxili işlər Naziri, üzvləri isə Nazirliyin digər rəhbər vəzifələri üzrə müəyyən olunur. Kollegiyanın tərkibini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti təsdiq edir.

Nazirliyin kollegiya iclasında daxili işlər orqanlarının fəaliyyətinin əsas istiqamətləri, ictimai təhlükəsizliyin və ictimai qaydanın təmin edilməsi, cinayətkarlığa qarşı mübarizənin və icra intizamının vəziyyəti, kadr məsələləri, əmrlərin və digər aktların layihələri müzakirə edilir, daxili işlər orqanlarının vəzifəli şəxslərinin hesabatları dinlənilir, Nazirliyin fəaliyyəti ilə bağlı digər mühüm məsələlərə baxılır və müvafiq qərarlar çıxarılır.

Nazirliyin 05.04.2003-cü il tarixli 138 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş “DİN-in Kollegiyası haqqında Əsasnamə”yə aşağıdakı məzmunda 1.3-1-ci bənd əlavə edilsin:

“1.3-1. Nazirliyin Kollegiyası qərarlar formasında aşağıdakı normativ hüquqi aktları qəbul edir:

1.3-1.1. Daxili işlər Nazirliyi ilə digər şəxslər (qurumlar) arasında münasibətləri tənzimləyən normativ hüquqi aktlar;

1.3-1.2. qəbul edilməsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və ya Nazirlər Kabinetinə tərəfindən tapşırılmış konkret normativ hüquqi aktlar;

1.3-1.3. bir neçə dövlət orqanının fəaliyyətini tənzimləyən vahid (birgə) normativ hüquqi aktlar;

1.3-1.4. qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallarda müvafiq dövlət orqanları ilə razılışdırılmalı olan normativ hüquqi aktlar;

1.3-1.5. daxili işlər nazirinin təşəbbüsü ilə Kollegiyanın müzakirəsinə çıxarılan Nazirliyin aparatının struktur bölmələrinin, tabeliyində olan qurumlarının (əsasnaməleri Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən təsdiq edilən qurumlar istisna olmaqla) əsasnamələrinin təsdiqi barədə, həmçinin Əsasnamənin

1.3-1-ci bəndində Nazirliyin Kollegiyasının səlahiyyətlərinə aid edilməmiş məsələlər barədə normativ hüquqi aktlar;

1.3-1.6. Bu Əsasnamənin 1.3-1.1-1.3-1.5-ci yarımbəndlərinə uyğun olaraq Nazirliyin Kollegiyasının qəbul etdiyi normativ hüquqi aktların ləğvi və ya onlarda dəyişikliklərin edilməsi barədə normativ hüquqi aktlar”.

2. Qərar respublika daxili işlər orqanlarında elan edilsin.

Kollegiya öz fəaliyyətində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını, Azərbaycan Respublikasının qanunlarını, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamlarını, Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarını, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələri, DİN-in normativ-hüquqi aktlarını rəhbər tutur.

Kollegianın iclaslarını kollegianın sədri, o olmadıqda isə onun tapşırığı ilə nazir müavinlərindən biri aparır.

Ayrı-ayrı məsələlərin yerlərdə müzakirə olunmasına zərurət yarandıqda kollegianın səyyar iclasları keçirilir.

Kollegiya sədrinin təşəbbüsü və ya kollegiya üzvlərinin təklifi əsasında təxirəsalınmaz məsələlərin müzakirəsi ilə əlaqədar kollegianın plandankənar iclasları keçirilə bilər.

Kollegianın iclaslarında məsələlərin işgüzar müzakirəsi və operativ həlli üçün reqlament müəyyən olunur.

Kollegiya üzvləri müzakirə edilən məsələlərə dair qərar qəbul edərkən səsvermədə – bərabər hüquqlara malikdirlər. Kollegianın qərarları onun üzvlərinin sadə səs çoxluğu ilə qəbul edilir, nazirin əmri ilə elan olunur və həyata keçirilir.

Kollegianın sədri və kollegiya üzvləri arasında fikir ayrılığı olduqda kollegianın sədri öz əsaslandırılmış qərarını həyata keçirir və bu haqda Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat verir.

Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin və digər nazirliklərin birləşmədən kollegiya müşavirələrində qəbul olmuş qərar Daxili İşlər Nazirinin və müvafiq nazirlik rəhbərinin əmri ilə elan olunur.

Kollegianın fəaliyyətinin sənədləşdirilməsi və təşkilati-texniki təminatı DİN-in Katibliyi tərəfindən həyata keçirilir.

Kollegianın işinin planlaşdırılması.

Kollegianın işi yarımillik planlaşdırılır. Kollegianın iş planına təkliflər kollegiya üzvləri, Nazirliyin baş idarə, idarə və şöbə rəisləri tərəfindən irəli sürürlür.

İcraçı xidmətlər tərəfindən məsələlərin müzakirəsinin təxmini müddətləri göstərilməklə plan layihəsinə verilən təkliflər kurator nazir müavini ilə razılışdırıldıqdan sonra hər ilin 10 iyun və 10 dekabr tarixlərində Baş Təşkilati-İnspeksiya İdarəsinə göndərilir.

Daxil olmuş təkliflər əsasında Baş Təşkilati-İnspeksiya İdarəsi tərəfindən kollegianın iş planının layihəsi hazırlanır və hər ilin dekabr, iyun aylarında kollegiya sədrinə məruzə olunur.

Kollegianın gündəliyinə, bir qayda olaraq, iki məsələ daxil edilir.

Kollegiyanın təsdiq olunmuş iş planı bir həftə müddətində DİN-in Katibliyi tərəfindən kollegiya üzvlərinə, mərkəzi aparatın xidmətlərinə və ərazi orqanlarına göndərilir.

Kollegiya iclası üçün materialların hazırlanması.

Kollegiyanın müzakirəsinə çıxarılaçaq məsələlərin dərindən və hərtərəfli araşdırılması məqsədilə kurator nazir müavini tərəfindən DİN-in mərkəzi aparatında işçi komissiyalar və qruplar yaradıla bilər. Birgə icraçı xidmətlər öz arayış və təkliflərini kollegiyanın iş planında birinci göstərilmiş baş idarəyə, idarəyə və şöbəyə təqdim edirlər.

Kollegiyanın iclasları üçün materialların hazırlanmasında, eləcə də müzakirəyə çıxarılma vaxtında yol verilmiş qüsurlara və müddət pozuntularına görə kurator nazir müavini, aidiyyəti xidmət rəhbərləri və planda nəzərdə tutulmuş digər şəxslər məsuliyyət daşıyırlar.

Kollegiya materialları (arayış, məruzə kollegiya qərarlarının layihələri, həmçinin iclasa dəvət olunan şəxslərin siyahısı) bir nüsxədə hazırlanaraq, iclasa 7 gün qalmış DİN-in Katibliyinə təqdim olunur.

Kollegiyanın qərar layihəsi konkret olmaqla idarəcilik tələblərinə cavab verməlidir. Onun preambulasında məsələnin mahiyyəti qısa və dəqiq şərh olunmalıdır. Qərar hissəsində nəzərdə tutulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsinin yolları, vasitələri müəyyən edilməli, müddətlər və onların icrasına məsul olan şəxslər göstərilməlidir.

Kollegiyanın qərar layihəsi Nazirliyin aidiyyəti xidmətlərinin rəisləri və kurator nazir müavini ilə razılışdırılmalı, həmin şəxslər tərəfindən sonuncu vərəqin arxa hissəsi imzalanmalı və tarix göstərilməlidir.

Kollegiyanın müzakirəsinə çıxarılan əmrlərin, təlimatların, nizamnamələrin, əsasnamələrin və digər normativ aktların layihələri DİN-in Katibliyi ilə razılışdırılmalıdır.

Kollegiya qərarının layihəsində nəzərdə tutulanlardan fərqli fikir, yaxud nəticə formalasdıqda aidiyyəti xidməti rəhbərləri öz irad və təkliflərini layihəyə əlavə olunan xüsusi qeyd vərəqlərində göstərirlər.

Məruzə və arayışlarda, bir qayda olaraq, yerlərdə işlərin faktiki vəziyyətinin dərindən öyrənilib qiymətləndirilməsinin, zəruri statistikanın və digər informasiyaların təhlilinin nəticələri, baxılan məsələ üzrə qanunlardan, yuxarı dövlət orqanlarının normativ hüquqi aktlarından irəli gələn tələblərlə əlaqədar həyata keçirilməsi zəruri olan tədbirlər, habelə digər vacib xüsusatlar və əsaslandırılan iradlar eks etdirilməlidir.

DİN-in katibliyi kollegiyanın iş planı əsasında kollegiyanın növbəti iclasının gündəliyini hazırlamalı və təsdiq olunması üçün kollegiyanın sədrinə təqdim etməlidir.

Kollegiyanın növbəti iclasının gündəliyinə əlavə təxirəsalınmaz məsələlərin daxil edilməsi barədə təkliflər Kollegiyanın sədrinə məruzə olunduqdan sonra iclasa ən gec 10 gün qalmış DİN-in Katibliyinə göndərilməlidir.

Kollegiya iclasının gündəliyi və materialları, iclasın başlanmasına ən gec 3 gün qalmış Katiblik tərəfindən kollegiya üzvlərinə göndərilir. Kollegiya iclasına dəvət olunmuş vəzifəli şəxslər də gündəlikdə həmin müddətdə tanış edilirlər.

Kollegiyada müzakirəyə hazırlanmış materiallar müəyyən olunmuş müddətdə təqdim edilmədikdə və ya ortaya çıxan digər tədbirlərlə əlaqədar öz aktuallığını itirdikdə, məsul icraçı kollegiyanın iclasına ən gec 2 həftə qalmış hazırlıq müddətinin dəyişdirilməsi və ya məsələnin müzakirədən çıxarılması barədə raportla kollegiya sədrinə məruzə edir.

Kollegiyada müzakirəsi nəzərdə tutulan məsələnin materialları lazımı tələblərə cavab vermədikdə, məsələ gündəlikdən çıxarılmalı, xidməti yoxlama aparılmaqla səbəbləri araşdırılmalı, nəticələri Kollegiyanın sədrinə məruzə olunmalıdır.

Kollegiyaya dəvət olunan şəxslərin siyahısı kurator nazir müavini və Baş Təşkilati-İnspeksiya İdarəsi ilə razılışdırılmalı və nəticələri Daxili İşlər nazirinə məruzə olunmalıdır.

Daxili işlər orqanları əməkdaşlarının kollegiyaya dəvət olunması və materiallarla tanış edilməsi, məsələnin öyrənilməsini və ya yoxlanılmasını təşkil etmiş mərkəzi aparatin xidmət rəhbəri tərəfindən həyata keçirilir.

Məsələləri hazırlayan xidmət rəhbərləri dəvət edilmiş əməkdaşların kollegiya iclasına gəlməmələrini və onların iştirakı ilə kurator nazir müavini yanında arayışın ilkin müzakirəsini təşkil etməlidirlər.

Dəvət olunmuş şəxslərin qeydiyyatı, məsələlərin hazırlanmasına cavabdeh olan mərkəzi aparatin xidmətləri ilə birgə DİN-in Katibliyi tərəfindən aparılır.

Dəvət olunmuş şəxslərin DİN-in inzibati binasına buraxılışını əvvəlcədən təqdim olunmuş siyahı üzrə Komendant Xidməti həyata keçirir.

Kollegiya üzvlərinə paylanmış materiallar iclas qurtardıqdan sonra DİN-in Katibliyinə qaytarılır və burada müəyyən olunmuş qaydada məhv edilir.

Kollegiyaya təqdim olunan sənədlərin ilk nüsxələri (əsli) DİN-in Katibliyi tərəfindən kollegiya materiallarına və iclasın protokoluna əlavə edilir.

Kollegiya materiallarının bütün məxfi sənədləri dövlət sirri və məxfiçilik rejiminin təminini üzrə müəyyən olunmuş tələblərə tam uyğun hazırlanmalıdır.

Kollegiyanın qərarını hazırlayan xidmətin nümayəndəsi DİN-in Katibliyində kollegiyanın stenoqramı ilə tanış ola bilər.

Kollegiya qərarlarının layihələri və digər sənədlər kollegiya üzvləri ilə razılışdırılır, bu işə cavabdeh vəzifəli şəxslər və maraqlı xidmət rəhbərləri tərəfindən vizalanır və 3 gün ərzində (əgər kollegiya tərəfindən digər müddət müəyyən edilməmişsə) DİN-in Katibliyinə təqdim olunur.

Müzakirəsi başa çatmış sənəd layihələrinin son variantlarının vaxtında hazırlanması işinə nəzarəti DİN-in Katibliyi həyata keçirir.

Kollegiya iclasının protokolu DİN-in Katibliyi tərəfindən tərtib edilir və imzalanması üçün kollegiyanın sədrinə məruzə olunur.

Protokolda (stenoqramda) iclasda iştirak etmiş kollegiya üzvləri, çıxış edənlər haqqında məlumatlar və qərarların qəbul edilməsi qaydası göstəriləlidir.

Kollegiya tərəfindən Nazirliyin xidmət rəhbərlərinə konkret məsələlər üzrə tapşırıqlar verildikdə 3 gün ərzində onlara protokoldan çıxarışlar göndərilməlidir.

İclas iştirakçılarının çıxışlarının mətnləri protokola əlavə olunur.

Kollegiyanın sədri tərəfindən imzalanmış qərarın çoxaldılması və aidiyyəti üzrə göndərilməsi DİN-in Katibliyi tərəfindən həyata keçirilir.

Kollegiya iclasında müzakirə olunan məsələlər üzrə verilən ayrı-ayrı tapşırıqların icrasına nəzarəti, habelə kollegiya iclaslarının protokol və qərar layihələrinin uçotu və saxlanması işini DİN-in Katibliyi həyata keçirir.

Kollegiya qərarlarının icrası.

Kollegiya qərarlarının icrası məqsədilə, Nazirliyin baş idarə, idarə, şöbə rəisləri və orqan rəhbərləri konkret icra müddətləri və icraya məsul olan şəxslər göstərilməklə zəruri tədbirlər hazırlayıv və həyata keçirirlər.

DİN-in mərkəzi aparatının struktur hissələrində və yerlərdə kollegiya qərarlarının vaxtında və keyfiyyətli icrasına nəzarəti kurator nazir müavini, xidmət rəhbərləri, faktiki icrasına nəzarəti isə Baş Təşkilati-İnspeksiya İdarəsi həyata keçirir.

Obyektiv səbəbdən müəyyən edilmiş müddətdə kollegiya qərarının icrası mümkün olmadıqda, orqan rəisi Baş Təşkilati-İnspeksiya İdarəsi ilə razılışdırılmaqla bu barədə yazılı raportla Daxili İşlər Nazirinə məruzə edir və onun icrası üçün əlavə vaxt istəyir.

Kollegiyanın iş planının yerinə yetirilməsinə nəzarəti DİN-in Katibliyi həyata keçirir.

Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin normativ hüquqi aktlarının hazırlanması və qəbul edilməsi qaydalarına dair Təlimat DİN-in 2012-ci il 10 avqust tarixli Q18-001-12 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

Normativ hüquqi aktların Nazirliyin Kollegiyası tərəfindən qəbul edilməsi.

Nazirliyin Kollegiyası qərarlar formasında aşağıdakı hüquqi aktları qəbul edir:

- nazirlilik ilə digər şəxslər (qurumlar) arasında münasibətləri tənzimləyən normativ hüquqi aktlar;
- qəbul edilməsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və ya Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən nazirliyə tapşırılmış konkret normativ hüquqi aktlar;
- bir neçə dövlət orqanının fəaliyyətini tənzimləyən vahid (birgə) normativ hüquqi aktlar;
- qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallarda müvafiq dövlət orqanları ilə razılışdırılmalı olan normativ hüquqi aktlar;
- daxili işlər nazirinin təşəbbüsü ilə Nazirliyin Kollegiyasının müzakirəsinə çıxarılan Nazirliyin aparatının srtuktur bölmələrinin, tabeliyində olan qurumların (əsasnamələri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təsdiq edilən qurumları istisna olmaqla) əsasnamələrin təsdiqi barədə, həmçinin bu Təlimatın 2.1-ci bəndində Nazirliyin Kollegiyasının səlahiyyətlərinə aid edilməmiş məsələlər barədə normativ hüquqi aktlar;
- bu Təlimatın 2.1.1-2.1.5-ci yarımbəndlərinə uyğun olaraq Nazirliyin Kollegiyasının qəbul etdiyi normativ hüquqi aktların ləğvi və ya onlarda dəyişikliklərin edilməsi.

Normativ hüquqi aktın qəbul edilməsi barədə Nazirliyin Kollegiya qərarını daxili işlər naziri imzalayır.

Normativ hüquqi aktların layihələrinin Nazirliyin Kollegiyasının müzakirəsinə çıxarılması və müvafiq qərarların qəbul edilməsi qaydaları “Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Kollegiyası haqqında Əsasnamə” ilə müəyyən edilir.

2.2. Azərbaycan Respublikası DİN-də Naziryanı əməliyyat müşavirələrinin təyinatı və keçirilməsi qaydaları.

DİO-nun fəaliyyətinin ayrı-ayrı istiqamətləri üzrə, habelə əməliyyat şəraitinin dəyişilməsi ilə əlaqədar ortaya çıxan məsələlərə operativ baxılmasını təmin etmək üçün **Naziryanı müşavirələr Müşavirənin işinin təşkilati təminatı** Nazirliyin Katibliyi tərəfindən həyata keçirilir. Naziryanı əməliyyat müşavirələrinin keçirilməsi qaydası, müşavirənin işinin təşkilati *təminatı DİN-in 05.04.2003-cü il tarixli 138 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyində naziryanı əməliyyat müşavirələrinin keçirilməsi qaydaları”* ilə tənzimlənir. Müşavirənin daimi heyətinin tərkibinə daxildir: nazir müavinləri, Baş Təşkilati-İnspeksiya İdarəsinin və DİN-in Katibliyinin rəisləri. Müşavirəyə çıxarılan məsələlər kollegiya üzvləri, zəruri hallarda kurator nazir müavini ilə razılışdırmaqla baş idarə, idarə və şöbə rəisləri tərəfindən irəli sürülə bilər. Daxili işlər naziri tərəfindən təsdiq olunmuş müşavirənin gündəliyi və müvafiq materiallar onun daimi heyətinə müşavirələrin başlanmasına ən azı 3 gün qalmış göndərilir. Dəvət olunanlar müşavirənin vaxtı və müzakirəsi nəzərdə tutulan məsələ barədə ən azı 1 gün qabaq məlumatlandırılırlar. Müşavirə materialları (hesabat məruzəsi, əmr layihəsi, iclasa dəvət olunan şəxslərin siyahısı) kurator nazir müavini və Baş Təşkilati-İnspeksiya İdarəsinin rəisi ilə razılışdırılır və onun işinin başlanmasına ən gec 4 gün qalmış DİN-in Katibliyinə təqdim olunur. Hesabat məruzəsinə sxemlər, cədvəllər və s. əlavə oluna bilər. Məsələlərin müşavirəyə hazırlanmasına məsul Nazirliyin baş idarə, idarə, şöbə rəisləri və DİN-in rəhbərliyi tərəfindən belə funksiyaların xüsusi olaraq tapşırıldığı vəzifəli şəxslərdir.

Ərazi polis orqanlarının, nizami hissələrin əməkdaşlarının və hərbi qulluqçuların müşavirəyə dəvət olunması və onların materiallarla tanış edilməsi Daxili İşlər Nazirinin razılığı ilə məsələni hazırlayan mərkəzi aparatin xidmətləri tərəfindən həyata keçirilir.

Müşavirədə məsələlərin operativ və işgüzar müzakirəsinin və həllinin təşkili məqsədilə reqlament müəyyənləşdirilir. Müşavirənin iştirakçılara paylanmış materiallar müşavirə başa çatdıqdan sonra DİN-in Katibliyinə qaytarılır. Müşavirənin protokolu Katiblik tərəfindən tərtib edilir və daxili işlər naziri tərəfindən imzalanır.

Katiblik 3 gün müddətində protokoldan çıxarışları kollegiya üzvlərinə və aidiyyəti strukturların rəhbərlərinə göndərir. Müşavirədə daxili işlər naziri tərəfindən verilmiş göstərişlərin icrasına nəzarəti DİN-in Katibliyi həyata keçirilir.

Müşavirədə verilmiş tapşırıqların icrası daxili işlər naziri tərəfindən müəyyən edilmiş müddətdə mümkün olmadıqda, bu barədə DİN-nun müvafiq strukturlarının rəhbərləri Katibliyin rəisi vasitəsilə yazılı surətdə nazirə məruzə edir və onun icrası üçün əlavə vaxt istəyirlər.

Nazir müavinlərinin kuratorluq sahələri üzrə keçirdikləri əməliyyat müşavirələri eyni qaydalarla aparılır.

Mövzunun ikinci sualında Azərbaycan Respublikası DİN-in fəaliyyətinin təşkili, DİN-in rəhbəri, cənab nazirin hüquqi vəziyyəti, funksiya və vəzifələri barəsində bilgilər əldə etdik. Azərbaycan Respublikası DİN-in Kollegiyasının təşkili, əsasları, planlaşdırılması, əhəmiyyəti və vacibliyi barəsində biliklər əldə etdik. Həmcinin ikinci sualında Azərbaycan Respublikası DİN-in naziryani əməliyyat müşavirələrinin təyinatı barəsində məlumatlar əldə etdik.

SUAL 3. Şəhər, rayon polis orqanı-DİN-in vahid sisteminin tərkib hissəsi olan hüquq-mühafizə orqanı kimi.

Şəhər, rayon, nəqliyyatda polis orqanı (bundan sonra polis orqanı) – ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, cinayətlərin qarşısının alınması və açılması sahəsində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş səlahiyyətləri həyata keçirən, habelə insanların həyatını, sağlamlığını, hüquq və azadlıqlarını, dövlətin, fiziki və hüquqi şəxslərin qanuni mənafelərini və mülkiyyətini hüquqazidd əməllərdən qoruyan, Daxili İşlər Nazirliyinin vahid sisteminin tərkib hissəsi olan hüquq-mühafizə orqanıdır.

Polis orqanı öz fəaliyyətində aşağıdakı normativ-hüquqi aktları rəhbər tutur:

- Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını;
- Azərbaycan Respublikasının referendumla qəbul edilmiş aktlarını;
- Azərbaycan Respublikasının qanunlarını, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarını;
- Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarını;
- Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ-hüquqi aktlarını;
- Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələri;
- «Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi haqqında Əsasnaməni;
- Nazirliyin normativ-hüquqi aktlarını;
- Azərbaycan Respublikası DİN-in 13 iyul 2009-cu il tarixli 390 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş Şəhər, rayon, nəqliyyatda polis orqanları haqqında Əsasnaməni.

Polis orqanının strukturu və ştat cədvəli “Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi haqqında Əsasnamə”nin 5.3.5-ci bəndinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri tərəfindən təsdiq olunur.

Polis orqanı hüquqi şəxsdir, üzərində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gerbinin təsviri əks olunmuş və dövlət dilində öz adı yazılmış dairəvi möhürə, fəaliyyətini

həyata keçirmək üçün digər lazımi möhür və ştamplara, xüsusi blanklara, dövlət xəzinədarlığında və kredit müəssisəsində hesablara malikdir.

Polis orqanının fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsi və maddi-texniki təchizatı Azərbaycan Respublikasının dövlət bütçəsi, habelə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş digər mənbələr hesabına həyata keçirilir.

Polisin, onun aparatlarının və xidmətlərinin təşkilati quruluşunun müəyyən edilməsinin əsas amilləri polis tərəfindən yerinə yetirilən vəzifələrdən və funksiyalardan, Azərbaycan Respublikasının milli dövlət quruluşu formasından və inzibati-ərazi quruluşundan ibarətdir. Göstərilənlərdən əlavə, polis aparatlarının və xidmətlərinin təşkil edilməsin təsir göstərən amillərə, həm də onlar tərəfindən yerinə yetirilən vəzifələrin həcmini, əməliyyat şəraitini və onların fəaliyyət göstərdikləri səciyyəvi mühit şəraitini və s. aid etmək olar.

Polis tərəfindən yerinə yetirilən funksiyalara, fəaliyyətinin əsas istiqamətlərinə müvafiq olaraq, daxili işlər orqanları sistemində polisin müstəqil aparat və xidmətləri təşkil edilmişdir. Məlum olduğu kimi, polisin üzərinə düşən funksiyaları istənilən təbəqəli polis orqanları bu və ya digər həcmidə həyata keçirirlər, bu vəziyyət də müvafiq polis aparat və xidmətlərinin eynitipli və onların təşkilati quruluşlarının oxşar olmasını şərtləndirir. Bununla yanaşı, polisin aparat və xidmətlərinin təşkilati növlərim eyni deyildir. Onlar hüquqi vəziyyətlərinə görə baş idarə, idarə, şöbə, bölmə, əməkdaşlar qrupu və s. növlü ola bilərlər.

Polis aparat və xidmətlərinin təşkilati növlərinin seçilməsinə aşağıdakı amillər təsir göstərir:

- polis orqanının iyerarxiya təbəqəsi;
- işinin həcmi;
- ərazi fəaliyyət miqyası;
- ştat sayı;
- digər amillər.

Yuxarıda qeyd edildiyi kimi, ərazi və ixtisaslaşdırılmış polis orqanları, nizami polis hissələri Daxili İşlər Nazirliyi sisteminə daxildirlər. Daxili işlər naziri də bütün daxili işlər orqanlarına, o cümlədən də polis orqanlarına rəhbərliyi həyata keçirir. Şəhər, rayon nəqliyyatda polis orqanlarına rəhbərlik isə Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri tərəfindən vəzifəyə təyin edilən rəis tərəfindən həyata keçirilir.

“Polis haqqında” Qanunun 9-cu maddəsinə əsasən, polisin tərkib hissələri və tabeliyi müəyyən edilmişdir. Qanunu bu müddəasına əsasən polis xidmətlərinin yaradılması, yenidən qurulması və ləğvi, polisin fəaliyyətinə rəhbərlik, polis orqanlarında vəzifəyə təyin və vəzifədən azad etmə Azərbaycan Respublikası daxili işlər naziri tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təkliflər təqdim edilməklə həyata keçirilir.

Şəhər, rayon polis orqanları ərazi polis orqanları sisteminin əsas təbəqəsi hesab edilirlər. Onlar bilavasitə şəxsiyyətin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, cinayətlərin və digər xətaların xəbərdar edilməsi, qarşısının alınması və açılması üzrə vəzifə və funksiyaları yerinə yetirirlər.

Azərbaycan Respublikasının dövlət quruluşu formasına və onun inzibati-ərazi quruluşuna müvafiq olaraq, Azərbaycan Respublikasının bütün inzibati-ərazi vahidlərində, yəni şəhər və rayonlarında polis orqanları təşkil edilmişdir. Bundan əlavə şəhərlərdə və rayonlarda əhalinin sayını, ərazi miqyasını və digər amilləri nəzərə alaraq müvafiq ərazi və qəsəbə polis bölmələri də yaradıla bilər. Belə bölmələr bir qayda olaraq, böyük yaşayış massivlərində və yaxud da qəsəbənin müvafiq ərazisində, yəni şəhər və rayonun ərazisinin müəyyən bir hissəsində xidmət aparırlar.

Şəhər və rayonun bütün ərazisi üzrə ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi üzrə funksiyaların yerinə yetirilməsi şəhər, rayon polis orqanlarının və onların aparat və xidmətlərinin üzərinə düşür. Bununla yanaşı, şəhər və rayonun müəyyən ərazisində həmin funksiyaları ərazi polis bölmələri həyata keçirirlər.

Müxtəlif təbəqəli müstəqil polis aparat və xidmətlərinin, həmçinin də nizami polis özünün də vahid sistemi mövcud olsun, çünki, polisin özünün vahid sistemini təşkil edən bütün elementlər, yəni polis aparatlari, xidmətləri və nizami hissələri bir-biri ilə çıx qarşılıqlı əlaqədə fəaliyyət göstərirler. Hər bir polis aparatı, xidmət və nizami polis hissəsi yerinə yetirilməsi onlara həvalə edilmiş xüsusi funksiyaları digər polis aparatlari və xidmətləri ilə sıx qarşılıqlı əlaqədə həyata keçirirlər. Məsələn: post-patrul xidməti əməliyyat-axtarış aparatı əməkdaşlarının iştirakı olmadan ictimai yerlərdə törədilən cinayətkar əməllərin qarşısını müvəffəqiyyətlə ala bilməzlər. Digər tərəfdən isə əməliyyat-axtarış aparatının əməkdaşları da post-patrul xidməti əməkdaşlarının və polis sahə inspektorlarının iştirakı olmadan cinayətlərin xəbərdar edilməsi, qarşısının alınması və açılması, həmçinin də cinayətkarların axtarışı üzrə vəzifələri həll edə bilməzlər. Beləliklə, ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, cinayətlərin və digər hüquqpozmaların xəbərdar edilməsi, qarşısının alınması və açılması sahəsində ümumi məqsədlərə nail olmaq üzrə işdə polisin bütün aparat və xidmətlərinin gücünün birləşdirilməsinin və onların qarşılıqlı əlaqələrinin obyektiv zəruriliyi mövcuddur.

Polis – daxili işlər orqanları sisteminin əsas tərkib hissəsi olmaqla yanaşı, onu DİO sistemini təşkil edən digər qurumlardan fərqləndirən özünəməxsus sistem əlamətlərin də malikdir. Polisə xas olan belə sistem əlamətlərinə aşağıdakılardır:

- polis tərəfindən həyata keçirilən vəzifələrin səciyyəvi xüsusiyyətləri və funksiyalarının əhəmiyyəti;
- dövlət məcburetmə tədbirlərinin tətbiq edilməsi üzrə geniş səlahiyyətlərə malik olması;
- polis sisteminin dinamikliyi;
- aşkar və qeyri-aşkar fəaliyyət metodlarının qarşılıqlı əlaqəsi;
- digər dövlət orqanları, qeyri-hökumət təşkilatları, əmək kollektivləri və vətəndaşlar ilə qarşılıqlı əlaqəsi və s.

Şəhər, rayon polis orqanlarının prinsipləri. Polis orqanı öz işini insan və vətəndaş hüquqlarına və azadlıqlarına hörmət, qanunçuluq, humanistlik və təkbaşçılıq, aşkar

və qeyri-aşkar üsulların uzlaşdırılması, eləcə də dövlət, yerli özünüidarəetmə və digər orqanlarla qarşılıqlı əlaqə prinsipləri əsasında qurur.

Şəhər, rayon polis orqanlarının funksiyaları. Polis orqanlarının idarəetmə funksiyaları DİN-in idarəetmə funksiyaları kimi ümumi, xüsusi (əsas) və təminədici funksiyalardan ibarətdir.

Ümumi idarəetmə funksiyalarına proqnozlaşdırma, planlaşdırma, təşkil etmə, nizamasalma, təhlil, uçot və yoxlama (nəzarət) aiddir.

İdarəetmənin xüsusi (əsas) funksiyalarına vətəndaşların həyatının, sağlamlığının, hüquq və azadlıqlarının hüquqazidd qəsdlərdən qorunması, onlara kömək və yardımın göstərilməsi; ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi; cinayətlərin və inzibati xətaların xəbərdar edilməsi, qarşısının alınması və cinayətlərin təhqiqatının və istintaqının aparılması; mülkiyyətin mühafizəsi və s. aiddir.

Təminədici funksiyalara kadr, maliyyə, maddi-texniki, təsərrüfat, karguzarlıq və s. aiddir.

Polis orqanı Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş səlahiyyətlər çərçivəsində aşağıdakı funksiyaları həyata keçirir:

- 1) ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunması;
- 2) cinayətlərin və digər xətaların qarşısının alınması və açılması;
- 3) yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi.

Şəhər, rayon polis orqanlarının vəzifələri. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş hallarda və qaydada polis orqanı aşağıdakı vəzifələri yerinə yetirir:

İctimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi sahəsində:

- hər bir şəxsin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi;
- qanunvericiliklə səlahiyyətlərinə aid edilmiş inzibati xətalar haqqında işlərə baxılması, habelə xüsusi icazələrin (lisenziyaların) verilməsi;
- Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada təhqiqat, ibtidai istintaq orqanlarının və məhkəmələrin qərarlarının icra edilməsi;
- qanunvericiliklə müəyyənləşdirilmiş qaydada tutulan şəxslərin müvafiq orqanlara təhvıl verilənədək saxlanması;
- ərazidə tətbiq edilən fəvqəladə və ya hərbi vəziyyət rejiminin təminində, fəvqəladə halların qarşısının alınması və onların aradan qaldırılması üzrə vahid dövlət tədbirlərinin, həmçinin karantin tədbirlərinin həyata keçirilməsində iştirak edilməsi;
- səlahiyyətləri çərçivəsində mülki müdafiə və səfərbərlik tədbirlərinin həyata keçirilməsində iştirak edilməsi;
- kütləvi tədbirlər zamanı asayışın və hüquq qaydasının təmin edilməsi;
- digər dövlət orqanları və qeyri-hökumət təşkilatları ilə birlikdə yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası;
- müvafiq dövlət orqanlarına və vəzifəli şəxslərə, yaxud qanuni sahiblərinə təhvıl verilənədək sahibsiz əmlakın və dəfinələrin, habelə tapılmış və polisə təhvıl verilmiş sənədlərin, əşyaların və digər əmlakın saxlanması və mühafizəsinin təmin olunması;

- hüquqi və fiziki şəxslərin əmlakının hüquqazidd əməllərdən qorunması;
- verilmiş səlahiyyətlər daxilində vətəndaşlara şəxsiyyət vəsiqəlerinin verilməsi, dəyişdirilməsi, onların yaşayış və olduğu yer üzrə qeydiyyatının, habelə səlahiyyətləri çərçivəsində əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin ölkədə hüquqi vəziyyətinin təmin olunması.

Cinayətlərin və digər xətaların qarşısının alınması və açılması sahəsində:

- cinayətlərin və digər xətaların qarşısının alınması, baş vermiş cinayət hadisəsinin aşkar edilməsi, qeydiyyatı və onu törədən şəxsin müəyyənləşdirilməsi, cinayəti doğuran səbəblərin öyrənilməsi və aradan qaldırılması üçün tədbirlərin görülməsi;
- cinayətlər və digər xətalar haqqında daxil olan ərizələrin və məlumatların qəbulunun, qeydiyyatdan keçirilməsinin və qanunla müəyyən edilmiş qaydada tədbirlərin görülməsinin təmin olunması;
- törədilmiş cinayətlərin açılması, cinayətlərin qeydiyyatının və müvafiq uçotunun aparılması, cinayət törətmüş şəxsin tutulması və polisə gətirilməsi üçün tədbirlərin görülməsi;
- qanunvericiliklə müəyyənləşdirilmiş qaydada əməliyyat-axtarış fəaliyyətinin həyata keçirilməsi;
- qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada təhqiqat və istintaqın aparılması;
- yuxarıda göstərilən məsələlər üzrə təhqiqatçının, müstəntiqin, prokurorun və ya hakimin qərarlarının və yazılı tapşırıqlarının icra edilməsi;
- təhqiqat, istintaq və məhkəmə orqanlarından gizlənən və cəzadan yayınlarının axtarışı, xəbərsiz itkin düşmüş şəxslərin, şəxsiyyətinin tanınması mümkün olmayan meyitlərin müəyyənləşdirilməsi işinin, habelə cinayət yolu ilə əldə olunmuş əmlakın axtarışının həyata keçirilməsi;
- Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulan hallarda və qaydada cinayət işi üzrə zərər çəkmiş şəxslərin, şahidlərin və cinayət prosesinin digər iştirakçılarının, habelə məhkəmə və hüquq-mühafizə orqanları işçilərinin və onların yaxın qohumlarının dövlət müdafiəsinin və əmlakının mühafizəsi işinin təmin olunması.

Yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində:

- nəqliyyatın və piyadaların hərəkətinin nizamlanması, sürücülər və piyadalar tərəfindən yol hərəkəti qaydalarına riayət olunmasına nəzarət edilməsi və yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmini;
- yol hərəkəti və onun təhlükəsizliyi göstəricilərinin uçotunun aparılmasının təmini;
- yolların təmiri, tikintisi, layihələşdirilməsi, istismarı və onlara xidmət zamanı yol hərəkəti təhlükəsizliyinin tələbləri ilə bağlı qüvvədə olan qaydalara, normativlərə və standartlara əməl olunmasına nəzarət sahəsində öz səlahiyyətləri daxilində müvafiq tədbirlərin görülməsi;
- nəqliyyat vasitələrinin texniki vəziyyətinə nəzarət edilməsi;
- yol hərəkəti qaydalarının pozulması və yol-nəqliyyat hadisələri üzrə təhqiqat aparılması, səlahiyyətləri daxilində inzibati tənbeh tədbirlərinin tətbiqi.

İnsan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində:

- irqindən, milliyyətindən, dinindən, dilindən, cinsindən, mənşeyindən, əmlak vəziyyətindən, qulluq mövqeyindən, əqidəsindən, siyasi partiyalara, həmkarlar ittifaqlarına və digər ictimai birliklərə mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, bütün şəxslərin Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında və tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə nəzərdə tutulmuş hüquqlarının və qanuni mənafelərinin hüquqazidd əməllərdən qorunması;
- zərərçəkmiş, cinayəti törədən və ya törətməkdə şübhəli olan şəxslərdən, habelə cinayət prosesinin digər iştirakçılarından zoraklıq, hədə-qorxu və onların hüquqlarını pozan sair qanunsuz hərəkətləri ilə bağlı məlumatların alınmasına yol verilməməsi;
- şəxsin azadlıq hüququnun yalnız Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə müəyyən olunmuş əsaslarla və qaydada məhdudlaşdırılması prinsiplərinin rəhbər tutulması;
- hüquq və azadlıqları məhdudlaşdırılmış şəxsə məhdudlaşdırmanın əsaslarının və səbəblərinin, habelə bununla əlaqədar həmin şəxsin hüquq və vəzifələrinin ona izah edilməsi.

Polis orqanı öz vəzifələrini və funksiyalarını həyata keçirmək üçün aşağıdakı hüquqlara malikdir:

- ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, cinayətlərin qarşısının alınması və açılması sahəsində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş səlahiyyətləri həyata keçirmək;
- əməliyyat-axtarış, təhqiqat, ibtidai istintaq və kriminalistik tədqiqat fəaliyyəti ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilmiş hüquqları həyata keçirmək;
- xüsusi icazə (lisenziya) verilməsi sahəsində polis orqanlarının səlahiyyətlərinə aid edilmiş fəaliyyətini həyata keçirmək;
- yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat qaydalarına riayət olunmasını həyata keçirmək;
- yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsini həyata keçirmək;
- yol hərəkəti qaydalarının pozulması və yol-nəqliyyat hadisələri üzrə inzibati icraatın həyata keçirilməsi və tənbehələrinin tətbiqi, avtonəqliyyat vasitələrinin və qoşquların dövlət texniki vəziyyətinə nəzarət etmək;
- öz səlahiyyətləri hüdudlarında xidməti və mülki silahın dövriyyəsinə və döyüş sursatının saxlanması qaydalarına riayət olunmasını həyata keçirmək;
- şəxsi heyəti insanların xilas edilməsi üzrə təxirəsalınmaz tədbirlərin keçirilməsi, ağır və iri miqyaslı qəzaların, yanğınların, təbii fəlakətlərin, kütləvi iğtişaşların və digər fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması zamanı ictimai qaydanın təmin olunması işin, həmçinin digər xüsusi əməliyyatların və tədbirlərin keçirilməsinə cəlb etmək;
- polis orqanında maddi və maliyyə vəsaitlərinin uçotunu, onların istifadəsini həyata keçirmək;
- öz səlahiyyətlərinə aid edilən məsələlərə dair məhkəmələrdə iddia ilə çıxış etmək;
- qanunvericiliklə müəyyən edilən digər hüquqları həyata keçirmək.

Polis orqanlarının strukturu.

Polisin aparat və xidmətləri təkcə özlərinin mövcud olan sistemləri ilə deyil, həm də özlərinin müəyyən təşkilatdaxili struktura malik olmaları ilə xarakterizə olunurlar.

Polisin aparat və xidmətlərinin təşkilatdaxili strukturu dedikdə – polisin konkret aparat və xidmətlərinin daxili təşkilati hissələrinin quruluş növü başa düşülür. Polisin aparat və xidmətlərinin daxili struktur hissələrinin hər biri daxil olduğu orqanın səlahiyətlərindən törəyən və həcmi dəqiq müəyyən edilən səlahiyətlərə malikdir.

Polisin aparat və xidmətlərinin təşkilatdaxili strukturu onların funksiyaları ilə müəyyən edilir. Bu funksiyalara müvafiq olaraq, polisin aparat və xidmətlərində müvafiq bölmələr (hissələr) təşkil edilir.

Göstərilənlərə müvafiq olaraq, ictimai qaydanın qorunmasını təmin edən aparatın struktur hissələrinin tərkibində sahəsi bölmələr (hissələr) fəaliyyət göstərirler. Məsələn, post-patrul xidməti; polis sahə inspektorları xidməti və s.

Sahəvi struktur bölmələrlə (hissələrlə) yanaşı polis aparat və xidmətlərində sahəvi struktur bölmələrinin (hissələrinin) fəaliyyətlərinin əlaqələndirilməsini həyata keçirən bölmələr də fəaliyyət göstərirler. Belə bölmələr qabaqcıl iş təcrübələrini öyrənir və yayırlar, informasiyaların toplanmasını, onların işlənməsini və təhlil edilməsini, yəni idarəetmənin ümumi funksiyalarını həyata keçirirlər. Polisin aparat və xidmətlərində belə bölmələrə (hissələrə) analitik təşkilati-metodik və digər işləri həyata keçirən bölmələri aid etmək olar.

Polisin digər xidmətlərinin də təşkil edilməsində analogi sistemdən istifadə olunur. Belə ki, əməliyyat-axtarış xidməti vətəndaşların həyatına və sağlamlığına, onların əmlakına qəsd edən cinayətlərin, mülkiyyətə qəsd edən ayrı-ayrı cinayət növlərinin xəbərdar edilməsi, qarşısının alınması və açılması üzrə funksiyaları həyata keçirir, həmçinin də cinayət törətmüş şəxslərin, təhqiqat, istintaq və məhkəmə orqanlarından gizlənən şəxslərin, itmiş vətəndaşların axtarışını aparır və s. Bu funksiyaları həyata keçirmək üçün əməliyyat-axtarış aparatlarında müvafiq sahəvi bölmələr (hissələr) təşkil edilir. Bunlarla yanaşı, əməliyyat-axtarış xidmətində idarəetmənin təminədici funksiyalarını və ümumi funksiyalarını həyata keçirən bölmələr (hissələr) fəaliyyət göstərirler.

Yol hərəkəti təhlükəsizliyini həyata keçirməli olan xidmət yol hərəkəti təhlükəsizliyini təmin edir, nəqliyyat vasitələrinin texniki vəziyyətlərinə nəzarəti həyata keçirir, yol hərəkəti qaydaları barədə təbliğat işlərini aparır və s. Göstərilənlərə müvafiq olaraq DYP aparatlarında aşağıdakı kimi struktur bölmələr (şöbə, bölmə, əməkdaşlar qrupu) təşkil edilir:

- yol-patrul xidməti;
- texniki nəzarət;
- yol hərəkəti təhlükəsizliyi üzrə təbliğat-təşviqat bölməsi və s.

DYP aparatlarında sahəvi bölmələrdən (hissələrdən) başqa qeydiyyat-imtahan, təşkilati-inspektor və digər funksiyaların realizəsi üzrə də bölmələr (hissələr) təşkil edilir.

Rayon, şəhər polis orqanlarının daxili strukturu müxtəlidir, yəni bu orqanların daxili strukturunu təşkil edən struktur daxili strukturunu təşkil edən struktur elementləri hüquq vəziyyətlərinə görə bir-birindən fərqlənirlər. Məsələn: Bakı

Şəhər BPİ-nin Nəsimi RPİ-nin daxili struktur elementi olan ictimai təhlükəsizlik xidməti şöbə statusunda olduğu halda, Xaçmaz RPŞ-nin daxili struktur elementi olan ictimai təhlükəsizlik xidməti bölmə statusunda ola bilər.

Rayon, şəhər polis orqanlarının daxili strukturunun belə müxtəlif formada olması onlar tərəfindən yerinə yetirilən vəzifələrin həcminin müxtəlif olması və onların fəaliyyət göstərdikləri vəziyyəti və şəraitlə şərtləndirilir.

Göstərilən şərtlərdən irəli gələrək rayon, şəhər polis orqanlarının ştat vəzifə cədvəli və əməkdaşlarının ştat sayı da müxtəlif olur. Beləliklə, rayon (şəhər) polis orqanlarının strukturu və şatları müəyyən edilərkən rayon (şəhər) polis orqanlarının tipi və növləri də nəzərə alınır.

Bununla belə, rayon (şəhər) polis orqanlarının təşkilati strukturu üçün aşağıdakı struktur elementlərinin mövcudluğu xarakterikdir:

- 1) rəhbərlik (rəis və onun müavinləri);
- 2) ümum idarəetmə funksiyalarını həyata keçirən təşkilati-inspektor bölmələri (hissələri);
- 3) əsas və təminədici funksiyaları həyata keçirən şöbələr (bölmələr), xidmətlər, hissələr, qruplar və s.

Göstərilənlərdən əlavə, rayon (şəhər) polis orqanlarının tərkibində özünün xidməti ərazisinə malik olan bölmələr də ola bilər

3. 2. Polis orqanına rəhbərlik.

Polis orqanına Azərbaycan Respublikası Prezidenti ilə razılışdırılmaqla Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri tərəfindən vəzifəyə təyin edilən rəis rəhbərlik edir.

Polis orqanına rəhbərlik.

Polis orqanına təkbaşçılıq prinsipi üzrə idarəetməni həyata keçirən rəis rəhbərlik edir.

Polis orqanının rəisi: xidmət və hissələrin işinin təşkilinə, kadrlarla işin vəziyyətinə, onların təyinatı üzrə istifadəsinə, insan və vətəndaş hüquqlarının qorunmasına, şəxsi heyət tərəfindən nizam-intizama və qanunçuluğa riayət olunmasına, orqanın maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin vəziyyətinə görə şəxsən məsuliyyət daşıyır. Qarşıya qoyulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün səlahiyyətləri daxilində qərarlar qəbul edir.

Vəzifə səlahiyyətlərinə müvafiq olaraq və orqanın strukturu nəzərə alınmaqla müavinləri arasında vəzifə bölgüsü aparır (nümunəvi siyahı əlavə olunur), onların fəaliyyətinə nəzarət edir və istiqamətləndirir, işin təşkili üzrə qərarlar qəbul edir.

Rəis xidməti ezamiyyətə getdikdə və ya məzuniyyətə çıxdıqda, səlahiyyətlərinin icrasını əmrlə əməliyyat üzrə rəis müavininə həvalə edir. Həmin vəzifə ştatı vakant olduqda, yaxud rəis müavini üzrlü səbəbdən olmadıqda, rəis, səlahiyyətlərinin icrasını DİN rəhbərliyi ilə razılışdırmaqla, digər rəis müavininə həvalə edir.

Rəis, qüvvədə olan qanunvericilik, DİN-in normativ hüquqi aktları əsasında üzərinə düşən vəzifələri yerinə yetirir, səlahiyyətləri daxilində, orqanın işinin təşkilinin əsas istiqamətləri, o cümlədən aşağıdakı məsələlər üzrə əmrlər verir:

- səlahiyyət nomenklaturalarına uyğun olaraq xidmətə qəbul, işə götürmə, vəzifə üzrə yerdəyişmə, vəzifədən və işdən azad olunma, habelə əməkdaşlara xüsusi rütbələrin verilməsinə dair;
- həvəsləndirmə və intizam tənbehi tədbirlərinin tətbiqinə şəxsi heyətlə iş üzrə digər məsələlərin həllinə dair;
- daxili intizam və idarəetmə qaydalarına, tabelik üzrə yuxarı polis orqanının və DİN-in normativ aktlarının tələblərinin icrasına, habelə digər məsələlər üzrə öz vəzifə səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsi zərurəti ilə bağlı;
- qüvvə və vasitələrin yerləşdirilməsi, onların yaranmış əməliyyat şəraitinə uyğun yerdəyişməsi.

Əmrlər bir qayda olaraq şəxsi heyətə müşavirələrdə və sıra qarşısında elan edilir.

Rəis, daxil olan qanunvericilik aktlarının, dövlət hakimiyyət və yerli özünüidarə orqanlarının qərarlarının, yuxarı instansiyanın əmrlərinin, nizamnamələrin, təlimatların, planlarının və digər inzibati qərarlarının icrası, həmçinin ərizə, təklif və şikayətlərə, cinayətlər və inzibati xətalar barədə məlumatlara, eləcə də digər informasiyalara baxılması, onların həlli qaydalarına dair yazılı göstərişlər verir.

Rəisin qanuni əmrləri və şifahi göstərişləri tabelikdəki əməkdaşlar tərəfindən sözsüz, dəqiq və vaxtında yerinə yetirilməlidir. Polis əməkdaşı açıq-aşkar qanunazidd əmr və göstəriş alıqdə Qanunu rəhbər tutmalı, bu barədə yuxarı rəhbərliyə məlumat verməlidir.

Orqanın əməliyyat-xidməti fəaliyyəti üzrə əsas məsələlərin müzakirəsi, informasiyaların peşəkarlıqla, hərtərəfli təhlilinin təmin edilməsi, müvafiq inzibati qərarların işləniləb hazırlanması, onların icra vəziyyətinin qiymətləndirilməsi və nəzarət məqsədilə rəis yanında əməliyyat müşavirəsi fəaliyyət göstərir. Əməliyyat müşavirələri DİN-in 138-03 nömrəli əmri ilə müəyyən edilmiş qaydalara uyğun hazırlanır və keçirilir.

Daimi fəaliyyət göstərən əməliyyat müşavirəsi rəisin əmri ilə aşağıdakı tərkibdə yaradılır: rəis, onun müavinləri, struktur xidmətlərin rəhbərləri. Əməliyyat müşavirəsinin hazırlanması işində rəisin icazəsi ilə digər əməkdaşlar da iştirak edə bilər.

Əməliyyat müşavirələrində orqanın və onun struktur hissələrinin iş planlarının layihələrinə, qabaqcıl təcrübənin, elmi və ən yeni texniki vasitələrin tətbiqi üzrə tövsiyələrə və tədbirlərə, onlardan cinayətkarlığa qarşı mübarizədə istifadə olunmasına, həmçinin fəaliyyətin səmərəliliyinin yüksəldilməsi yollarına kadrların seçilib yerləşdirilməsi, peşə hazırlığı və təlim-tərbiyəsi işlərinin təkmilləşdirilməsi üzrə təkliflərə, Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin, yuxarı polis orqanlarının qərarlarının icrasının nəticələrinə, orqanın struktur hissələrinin hesabat dövründəki işinin yekunlarına, həmçinin səlahiyyətli orqanların qərarlarının icrası üzrə işin vəziyyətinə və nəticələrinə, eləcə də əməliyyat-xidməti fəaliyyətin digər məsələlərinə baxılır.

Əməliyyat müşavirəsinin işi rüblük planlaşdırılır, ayda 1 dəfədən az olmayaraq, cari və aktual məsələlər müzakirəyə çıxarılır. Əməliyyat müşavirəsi müəyyən

edilmiş gün və saatda keçirilir. Zəruri hallarda rəis növbədənkənar müşavirə təyin edir. Rəis müzakirə olunan məsələlərin nəticələrinə uyğun qərarlar qəbul edir, onun icrasının təşkilinə nəzarəti təmin edir.

Məxfilik tələb edən məsələlərin müzakirəsinin aparılması üçün ayrıca əməliyyat müşavirəsi keçirilir. Dəftərxanada qeydə alınmış xüsusi jurnalda əməliyyat işi üzrə rəis müavini tərəfindən müşavirələrin, orada müzakirə olunmuş məsələlərin və qəbul edilmiş qərarların uçotu aparılır.

Polis orqanında təşkilati-inspeksiya xidməti tərəfindən cinayətkarlığa qarşı mübarizə, ictimai təhlükəsizlik üzrə kompleks problemlərin həlli, nəzarət və əlaqələndirmə vəzifələri, təşkilati-analitik və metodiki təminat məsələləri təşkilati cəhətdən təmin edilir.

Polis orqanının rəisi:

- orqanın fəaliyyətinə rəhbərlik edir, həvalə olunmuş vəzifələrin həyata keçirilməsinə şəxsən məsuliyyət daşıyır, bilavasitə DİN-ə və onun struktur xidmətlərinə tabe olan hissələr istisna olmaqla, xidməti ərazidə bütün daxili işlər orqanlarına əməliyyat rəhbərliyini həyata keçirir;
- müavinlərin və struktur xidmətlərin rəhbərləri arasında vəzifə bölgüsü aparır, əməkdaşların funksional vəzifələrini təsdiq edir. Səlahiyyətləri daxilində orqanın əməliyyat-xidməti fəaliyyətinin təşkili üzrə əmrlər verir, icrasına nəzarəti təşkil edir, qanunvericiliyin, tabelik üzrə yuxarı orqanların və DİN-in normativ hüquqi aktlarının həyata keçirilməsini təmin və bu işə nəzarəti təşkil edir;
- cinayətlər, asayışın pozulması, təbii fəlakətlər, kütləvi iğtişaş, fövqəladə şərait və hadisələr haqqında daxil olan məlumatlar üzrə təcili kompleks tədbirlər görür, mövcud əməliyyat şəraitinin kompleks təhlilini, qüvvə və vasitələrin düzgün yerləşdirilməsini, onlardan səmərəli istifadə olunmasını təşkil edir, orqanın təşkilati və əməliyyat-xidməti fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi üzrə qərarlar qəbul edir;
- mülki müdafiə tədbirlərinin həyata keçirilməsi, dinc dövrə və müharibə şəraitində, fövqəladə vəziyyət və hadisələr zamanı keçirilən tədbirlərdə orqan əməkdaşlarının iştirakını təmin edir;
- cinayətkarlıqla mübarizədə digər hüquq-mühafizə, dövlət orqanları və təşkilatları arasında qarşılıqlı fəaliyyəti təşkil edir;
- cinayətlər və hadisələr barədə daxil olmuş ərizə, məlumat və digər informasiyaların qeydiyyatını, uçotunu və baxılmasını, rəhbərlik və xidmət rəisləri tərəfindən vətəndaşların qəbulunu təşkil edir. Şəxsən vətəndaşları qəbul edir;
- təhqiqat orqanının rəhbəri olmaqla, səlahiyyətləri daxilində inzibati xətalar haqqında materiallara baxır, cinayət-prosessual qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulan hüquqlardan istifadə edərək materiallar üzrə qanuni tədbirlər görülməsi işini təşkil edir;
- agentura-əməliyyat və müvafiq uçot işlərinin aparılmasını təşkil edir, şəxsən agentura ilə işləyir;
- cinayətlərin və inzibati xətaların vaxtında aşkar edilib qarşısının alınması, açılması, onları törətmış şəxslərin axtarışı üzrə işi təşkil edir, ağır cinayətlərin açılması prosesinə şəxsən nəzarət edir. Ayrı-ayrı cinayətlərin açılması, cinayət

törətmış şəxslərin yaxalanması, ictimai qaydanın qrup halında pozulmasının və kütləvi iğtişaşların qarşısının alınması, aradan qaldırılması və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunması üçün istintaq-əməliyyat qrupları yaradır;

- əməkdaşların qanunçuluğa riayət etməsinə nəzarət edir, qanun pozuntuları barədə ərizə və şikayətlərə vaxtında baxılmasını və onların düzgün həllini təşkil edir;
- ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsinin, habelə orqanın əməliyyat-xidməti fəaliyyətinin vəziyyəti haqqında statistik və digər məlumatların dəqiqliyini, dolğunluğunu və vaxtında lazımı orqanlara təqdim olunmasını təmin edir və bu sahəyə görə şəxsən məsuliyyət daşıyır;
- əməliyyat müşavirələrinə rəhbərlik edir, onun tərkibini təsdiq edir, müavinlərinin, polis bölmələrinin və xidmət rəhbərlərinin, habelə ayrı-ayrı əməkdaşların gördükleri işlərə dair hesabatlarını tələb edir, orqanın əməliyyat-xidməti fəaliyyətinə aid digər məsələlərə baxılmasını həyata keçirir;
- kadrların seçilib yerləşdirilməsi, təlim-tərbiyəsi, peşə hazırlığı səviyyəsinin artırılması üçün tədbirlər görür; yuxarı vəzifələrə təyin edilmək üçün kadr ehtiyatının yaradılması, orta və böyük rəis heyətindən olan əməkdaşların xidmət üzrə yerlərinin dəyişdirilməsi üçün təklif verir (verilmiş səlahiyyətlər daxilində bu işi həyata keçirir); öz səlahiyyətləri daxilində; sıravi və kiçik rəis heyətinin daxili işlər orqanlarında xidmətə qəbulunu; xidmətdən xaric edilməsini; onlara xüsusi rütbələrin və məharət dərəcələrinin verilməsini; mülki şəxslərin fəhlə və qulluqcu vəzifələrinə işə qəbulunu və işdən azad edilməsini; həvəsləndirmə və intizam tənbehi tədbirlərini həyata keçirir. Xidməti zərurətlə əlaqədar orqanın ştatlarında dəyişikliklər edilməsi barədə təkliflər verir;
- qüvvədə olan qanunvericiliyə və DİN-in normativ-hüquqi aktlarına müvafiq olaraq daxili intizam qaydalarını və orqanın iş rejimini müəyyən edir, əməkdaşlara həvalə olunmuş vəzifələrin icrası zamanı təhlükəsizlik tələblərinə riayət olunmasını təmin edir. Təbelikdəki əməkdaşların tərtib edilmiş qrafikə uyğun olaraq məzuniyyətə getmələrinə icazə verir, müəyyən edilmiş qaydada onları respublika daxilində xidməti ezamiyyətə göndərir. Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin normativ-hüquqi aktlarına müvafiq olaraq sıravi və kiçik, orta və böyük rəis heyətinin attestasiyasını keçirir;
- əməliyyat şəraitindən asılı olaraq və fövqəladə hadisələr zamanı şəxsi heyəti qismən, yaxud tam gücləndirilmiş iş rejiminə keçirir, bu barədə yuxarı instansiyalara məlumat verir;
- silahın, avtonəqliyyatın, xüsusi vasitələrin, kriminalistik texnikanın və digər maddi vəsaitlərin inventarlaşdırılmasının keçirilməsini təmin edir, onların səmərəli və məqsədyönlü sərfinə, uçotuna, saxlanması və texniki vəziyyətinə nəzarəti həyata keçirir, daima hazır və keyfiyyətli vəziyyətdə saxlanması üçün tədbirlər görür;
- əməkdaşların şəxsi işlərinin inventarizasiyasının aparılmasını təşkil edir;
- maliyyə-təsərrüfat və kargızarlıq məsələlərinin həllinə şəxsən nəzarət edir. Pul və material ehtiyatlarının səmərəli istifadəsini təmin edir.

Şəhər, rayon və nəqliyyatda polis orqanlarında əməliyyat-xidməti fəaliyyətin təşkili qaydaları DİN-in 13.07.2009-cu il tarixli 390 №-li əmri ilə təsdiq edilmiş

«Şəhər rayon və nəqliyyatda polis orqanlarının işinin təşkili haqqında» Təlimatla tənzimlənir.

Polis orqanının ayrı-ayrı xidmətləri və sahələri üzrə konkret vəzifələri yalnız Azərbaycan Respublikası bu Təlimatla məhdudlaşdırılmış, onların gündəlik işində DİN-in digər müvafiq əmr və göstərişləri də rəhbər tutulur.

Polis orqanlarının rəhbərliyi arasında nümunəvi vəzifə bölgüsü DİN-in 13.07.2009-cu il tarixli 390 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş “Şəhər, rayon və nəqliyyatda polis orqanlarının rəhbərliyi arasında nümunəvi vəzifə bölgüsü” ilə həyata keçirirlər.

Şəhər, rayon, nəqliyyatda polis orqanlarının rəhbərliyi arasında nümunəvi vəzifə bölgüsü.

Polis orqanının rəisi əməliyyat-xidməti fəaliyyətin təşkili üzrə müavinləri arasında vəzifə bölgüsü aparır, “Şəhər, rayon, nəqliyyatda polis orqanlarının işinin təşkili haqqında” Təlimatın tələblərinə uyğun olaraq, orqana həvalə edilmiş vəzifələrin həyata keçirilməsini təmin edir, nəticələrinə görə şəxsən məsuliyyət daşıyır.

Təşkilati-inspektor xidmətinə, növbətçi hissəyə, təhqiqat, istintaq və kadr aparatlarına, maliyyə-təsərrüfat, kargızarlıq fəaliyyətinə rəhbərliyi və nəzarəti həyata keçirir.

Orqanın əməliyyat işi üzrə rəis müavini:

- cinayət axtarış, mütəşəkkil cinayətkarlıqla və narkotiklərlə mübarizə qurumlarına, müvəqqəti saxlama yerlərində əməliyyat-axtarış fəaliyyətinə, kriminalistik tədqiqatlar, uçot-qeydiyyat, informasiya təminatı sahələrinə və nəzarəti həyata keçirir;
- cinayətlərin qarşısının alınması və açılması, təhqiqat, istintaq və məhkəmə orqanlarından gizlənən və cəzadan yayınlananların axtarışını, xəbərsiz itkin düşmüş şəxslərin yerinin, tanınması mümkün olmayan meyitlərin şəxsiyyətinin müəyyənləşdirilməsi işini, habelə oğurlanmış əmlakın axtarışının təşkili üzrə əməliyyat-axtarış tədbirlərinin keçirilməsini, orqana daxil olmuş əməliyyat-axtarış məlumatlarının uçotunu, baxılmasını, yoxlanılmasını və realizəsini təşkil edir;
- əməliyyat xidməti əməkdaşlarının vəzifə və funksiyalarını müəyyən edir;
- əməliyyat-axtarış işinin planlaşdırılmasını, istintaq təcridxanaları, cəzaçəkmə müəssisələri, 7-ci İdarə və digər orqanlarla qarşılıqlı əlaqəni təşkil edir, agentura-əməliyyat nəticələrinin uçotunun aparılmasını, məxfi əməkdaşlarla aparılan işə nəzarəti həyata keçirir. Şəxsən məxfi əməkdaşlarla işləyir, bu sahənin keyfiyyət baxımından yaxşılaşdırılması üçün tədbirlər hazırlayır, qabaqcıl təcrübənin tətbiqini təmin edir;
- müvəqqəti saxlama yerlərində kameradaxili agentura-əməliyyat tədbirlərini hazırlayır və həyata keçirilməsini təmin edir;
- məxfilik rejiminə nəzarəti həyata keçirir;
- rəhbərlik etdiyi xidmət sahələrinin fəaliyyətinin ümumiləşdirilməsini, hesabat sənədlərinin hazırlanmasını təmin edir, problem məsələləri əməliyyat müşavirəsinə çıxarır.

Orqanın xidmət üzrə rəis müavini:

- ictimai təhlükəsizlik, DYP, qeydiyyat və şəxsiyyət vəsiqəsi qurumlarına, post-patrol xidmətinə, polis sahə rəislərinə, polis sahə inspektorlarına, növbətçi hissədə

və müvəqqəti saxlama yerlərində xidmətin təşkilinə rəhbərliyi və nəzarəti həyata keçirir;

- ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmini işini təşkil edir;
- ictimai yerlərdə xətaların qarşısının alınması üçün tədbirlər görür, bu məqsədlə müvafiq təhlil əsasında qüvvə və vasitələrin kompleks şəkildə istifadə planının (vahid dislokasiya) işlənib hazırlanmasını təmin edir;
- qanunla müəyyən edilmiş qaydada polisdə qeydiyyatda olan şəxslər ətrafında, habelə xüsusi icazələrin (lisenziya) və şəxslərə məhkumluğun olması (olmaması) barədə arayışların verilməsi üzrə fəaliyyəti təşkil edir;
- yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının qarşısının alınması üçün tədbirlər görür;
- xidməti ərazidə cinayətlərin və inzibati xətaların vəziyyətinin təhlilini, bu əsasda polisin qüvvə və vasitələrinin yerləşdirilməsini və onların fəaliyyətinin uzlaşdırılmasını təmin edir;
- kuratoru olduğu xidmətlərin, orqanın digər xidmət sahələri ilə qarşılıqlı əlaqəsini və polis naryadlarının təlimatlandırılmasını təşkil edir;
- ictimai təhlükəsizlik, DYP, qeydiyyat və şəxsiyyət vəsiqəsi qurumlarının, polis sahə rəislərinin, polis sahə inspektorlarının, post-patrul və digər bayır xidmətlərinin fəaliyyətini təşkil edir;
- müvəqqəti saxlama yerlərində xidmətin aparılmasını, tutulmuş və həbs edilmiş şəxslərin saxlanılmasını və müşayiət olunmasını təşkil edir;
- kuratoru olduğu xidmətlərin fəaliyyətinə və bu sahədə hazırlanan statistik məlumatların düzgün tərtibatına və dəqiqliyinə nəzarət edir.

Orqanın rəisinin şəxsi heyətlə iş üzrə böyük köməkçisi (köməkçisi):

- təlim-tərbiyə üzrə fəaliyyəti təşkil və bu işə rəhbərliyi həyata keçirir. Kadr aparatı və ya kadrlarla iş üzrə əməkdaş şəhəti olmadıqda, həmin vəzifələri icra edir;
- şəxsi heyət arasında təlim-tərbiyə, gənc əməkdaşlara hamicilik işinin təşkili, sağlam mənəvi-psixoloji mühitin yaradılması, intizamın möhkəmləndirilməsi, habelə vəzifə borcunu yerinə yetirərkən həlak olmuş, yaralanmış, eləcə də itkin düşmüş əməkdaşların qeydiyyatının aparılması, şəxsi heyətin sosial müdafiəsi məsələlərinin həlli üzrə tədbirlər görür;
- ayrı-ayrı xidmət sahələri, dövlət orqanları və ictimai təşkilatlarla əlaqə saxlayır, aşkar olunmuş siyasi savadsızlıq, mənəvi naqışlık, polisdə xidmətlə bir araya sığmayan fəaliyyətlə məşğul olma halları xidməti yoxlamalar keçirir və nəticələri üzrə rəy hazırlayıır;
- şəxsi heyətin təlim-tərbiyəsinin, işgüzarlığının, xidməti intizamının artırılması, xidməti, döyüş və fiziki hazırlıq dərslərinin təşkili üçün tədbirlər görür, həvəsləndirmə və intizam tədbirləri üzrə əmr layihəsinin hazırlanmasına iştirak edir, orqanın ictimai qurumlarının (müvafiq yığıncaqlar, həmi tərbiyəçilər, veteranlar şurası və s.) işini təşkil edir.

Mühazirəmizin ikinci sualının açıqlanmasını yekunlaşdıraraq qeyd etmək istərdim ki, polis orqanı rəhbərliyinin DİN-in vahid sisteminin tərkib hissəsi olan hüquq-mühafizə orqanlarında özünə məxsus yeri və əhəmiyyəti mövcudur.

3. 3. Polis orqanlarının işinin təşkili əsasları.

Polis orqanının işi aşağıdakı istiqamətlər üzrə təşkil edilir:

1. İnforsasiyaların toplanılması və təhlili, xidməti ərazidə əməliyyat şəraitinin qiymətləndirilməsi və proqnozu əsasında orqanın xidməti vəzifələrin yerinə yetirilməsinə səfərbər edilməsi.
2. Polis orqanının fəaliyyətinin planlaşdırılması, cari məsələlərin həllinin səmərəliliyinin və ardıcılığının müəyyən edilməsi.
3. Yuxarı instansiyalar tərəfindən qəbul olunmuş qərarların icrası.
4. Hüquq-mühafizə vəzifələrinin həyata keçirilməsində tabelikdəki qurumlar, digər polis, daxili işlər və hüquq-mühafizə orqanları ilə işin əlaqələndirilməsi və qarşılıqlı fəaliyyəti.
5. Qüvvə və vasitələrin yerləşdirilməsi, cinayətkarlıqla mübarizədə, ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təminində onlardan səmərəli istifadə olunması və əməliyyat şəraitinə uyğun çəvik idarə edilməsi.
6. Kadrların seçilib yerləşdirilməsi. Xidmət keçmə, təlim-tərbiyə və peşə hazırlığı işinin təminini.
7. Maddi-texniki vasitələrlə təminat, onların istismarı, maliyyə və təsərrüfat fəaliyyətinin, habelə karguzarlığın həyata keçirilməsi.
8. Hər bir əməkdaşın, xidmətin, eləcə də bütövlükdə orqanın işinə nəzarətin təmin olunması, fəaliyyətin nəticələrinin obyektiv qiymətləndirilməsi, cinayətlərin və digər xətaların və s. uçotunun aparılması.
9. Məxfi və fərdi məlumatlar bazasının, əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqqında inforsasiyaların aşkarlanması (o cümlədən texniki kanallarla) qarşısının alınması üçün müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi.
10. Qabaqcıl təcrübənin öyrənilməsi və tətbiqi.
11. Səfərbərlik məsələlərinin və mülki müdafiə işinin yerinə yetirilməsi üzrə kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi.

“Şəhər, rayon və nəqliyyatda polis orqanlarının işinin təşkili haqqında” Təlimata müvafiq olaraq polis orqanın rəisi aşağıdakı xidmət sahələrinin işini də təşkil edir və onların fəaliyyətinə nəzarət edir:

- polis orqanında idarəetmənin təşkili, inforsasiyaların toplanması, ümumiləşdirilməsi və təhlili;
- polis orqanının fəaliyyətinin planlaşdırılması;
- qərarların icrasının təmin edilməsi;
- xidmətlərarası qarşılıqlı əlaqənin təmin edilməsi;
- qüvvə və vasitələrin yerləşdirilməsi;
- uçot-qeydiyyat işinin təşkili;
- polis orqanının və onun xidmət sahələrinin fəaliyyətinə nəzarət sisteminin müəyyən edilməsi və həyata keçirilməsi;
- qabaqcıl təcrübənin öyrənilməsi və tətbiqi;
- polis orqanının əsas istiqamətləri üzrə işin təşkili;
- hüquqi təminatın təşkili və kadrlarla iş üzrə və s.

Polis orqanlarının qarşısında duran vəzifələrin tam, vaxtında və daha da səmərəli yerinə yetirilməsini təmin etmək məqsədi ilə polis orqanının rəisi əməliyyat-xidməti fəaliyyətin təşkili üzrə müavinləri arasında vəzifə bölgüsü aparır.

NƏTİCƏ

“... Vaxtilə ölkəmizdə insanların həyatını təhlükəyə məruz qoyan hərc-mərclik, qanunsuz silahlı birləşmələrin mövcudluğu, əhalidə qanunsuz silahların cəmləşməsi, terrorçuluq və mütəşəkkil cinayətkarlığın tügyan etməsi insan hüquq və azadlıqlarının kütləvi surətdə pozulmasına gətirib çıxartmışdı... Bu ağır sınaqlardan çıxmış Azərbaycan xalqı mətin iradə, həmrəylik və əzmkarlıq nümayiş etdirərək, bəşər sivilizasiyasının idealları olan azadlığı, ədaləti və sülhü özünün inkişaf yolu seçmişdir. Son illər ölkəmizdə insanların azad və təhlükəsiz yaşaması, müstəqilliyimizin möhkəmləndirilməsi istiqamətində çox ciddi tədbirlər həyata keçirilmişdir”. Bu sözlər “İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının təmin edilməsi sahəsində tədbirlər haqqında” 22 fevral 1998-ci il tarixli Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanında göstərilmişdir.

Bu məqsədlə mövzunun əhəmiyyəti ondadır ki, DİN və şəhər, rayon polis orqanlarının funksiya və vəzifələri normativ-hüquqi aktlara əsasən həyata keçirilir.

Belə ki, mövzunun **birinci sualında** göstərdik ki, DİN qanunvericilik aktlarını rəhbər tutaraq respublikada ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, cinayətlərin qarşısının alınması və açılması sahəsində ona həvalə olunmuş səlahiyyətləri həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanıdır.

Azərbaycan Respublikası DİN-in fəaliyyətinin təşkili, DİN-in rəhbəri, cənab nazirin hüquqi vəziyyəti, funksiya və vəzifələri barəsində bilgilər əldə etdik.

Mövzunun **ikinci sualında** Azərbaycan Respublikası DİN-in Kollegiyasının təşkili, əsasları, planlaşdırılması, əhəmiyyəti və vacibliyi barəsində biliklər əldə etdik. Azərbaycan Respublikası DİN-in naziryani əməliyyat müşavirələrinin təyinatı barəsində məlumatlar əldə etdik.

Mövzunun **üçüncü sualında** Polis orqanının fəaliyyətinin əsas istiqamətləri üzrə işin təşkili barəsində bilgilər əldə etdik..

Ümumilikdə mövzu Sizin polis əməkdaşı kimi formalaşmağınızda, gələcək fəaliyyətinizdə öz hüquqi əhəmiyyətini göstərəcəkdir.
